24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
ИЮНЬ
19
КӖҪНЕРНИКУН
142 (5857) №

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

Чӑваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Парти райкомӗн инструкторӗ

ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII конференцийӗ парти организацийӗсен тимлӗхне промышленноҫпа транспорт нушисемпе интересӗсемшӗн пӗтӗм вӑйпа тӑрӑшасси еннелле татӑкланах ҫавӑрчӗ. Халӗ ӗнтӗ парти организацийӗсем хуҫалӑхӑн практикӑллӑ ыйтӑвӗсене ҫывӑх тӑрса, предприяти, колхоз, машинно-тракторнӑй станци экономикине тӗплӗн сӑнаса вӗренме пуҫларӗҫ. Партин Шупашкар хула комитечӗ тата райкомсем хуҫалӑха ертсе пырассишӗн ответлӑх туясси те нумай ӳсрӗ. Парти организацийӗсем тата вӗсен ертсе пыракан органӗсем промышленность тӗлӗшӗпе те, ялхуҫалӑх тӗлӗшӗпе те пӗр танах ӗҫлесе пыма тытӑнчӗҫ.

Промышленноҫпа ялхуҫалӑхне ертсе пырассине малашне те лайӑхлатса пырас ӗҫре инструкторсен ролӗ питӗ пысӑк. Инструкторсем партиллӗ аппаратӑн центральнӑй фигури пулса тӑраҫҫӗ. Партин пуҫламӑш организацисен пурнӑҫӗпе ӗҫӗсенчи ҫитменлӗхсене вӑхӑтра тупса палӑртасси, вӗсене ӗҫре пулӑшасси, вӗсен ӗҫӗн опытне пӗрлештересси, партиллӗ-политикӑллӑ ӗҫе малашне те вӑйлатса пырасси партиллӗ аппаратра ӗҫлекен инструкторсен пысӑк та кирлӗ задачисем пулаҫҫӗ.

Юлашки вӑхӑтра, уйрӑмӑнах XVIII партконференци хыҫҫӑн, партиллӗ аппаратӑн инструкторӗсен ӗҫӗсем лайӑхланчӗҫ, вӗсем пуҫламӑш парторганизацисене ытларах пулӑшса пыма тытӑнчӗҫ.

Анчах та инструкторсен ӗҫӗнче ҫитменлӗхсемпе йӑнӑшсем те пур-ха. Пуҫламӑш парторганизацисен 1941 ҫулти апрельпе май уйӑхӗсенче пулса иртнӗ отчетпа суйлав пухӑвӗсенче коммунистсем начар ӗҫлекен, хӑйсен ӗҫӗсене туса пыма пултарайман инструкторсене хытӑ критиклерӗҫ. Коммунистсем ҫакна палӑртрӗҫ: инструкторсем пуҫламӑш парторганизацисенче сахал пулаҫҫӗ, пулсан та тӗрлӗ сведенисем пуҫтарса ҫеҫ вӑхӑта ирттереҫҫӗ, партиллӗ-политикӑллӑ тата организациллӗ ӗҫсене лайӑхлатма сахал пулӑшаҫҫӗ. Коммунистсен ҫак асӑрхаттарӑвӗ питӗ тӗрӗс.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсем хыҫҫӑн та хӑшпӗр райком инструкторӗсем пуҫламӑш парторганизацисене сахал пулӑшаҫҫӗ, вӗсем парти райкомӗпе райсовет исполкомӗн уполномоченнӑйӗсем пулса эрни-эрнипе, уйӑх-уйӑхӗпе пӗр ялсоветӗнче пурӑнаҫҫӗ, хӑйсем ҫумне ҫирӗплетнӗ пуҫламӑш парторганизацисенче 2—3 уйӑх хушшинче те пӗрре пулмаҫҫӗ. ВКП(б) Шупашкар райкомӗн инструкторӗсем ҫуракине хатӗрленсе ирттернӗ вӑхӑтра пурте ялсоветсенче уполномоченнӑйсем пулса ӗҫленӗ. Ҫак вӑхӑтра вӗсем пуҫламӑш парторганизацисенче пӗрре те пулман. ВКП(б) Октябрьски райкомӗн инструкторӗсем те пуҫламӑш парторганизацисенче, кандидат групписенче тата пӗччен коммунистсем патӗнче икшер уйӑх хушши пулман. ВКП(б) Шӑхасан райкомӗн инструкторӗсем те ку тӗлӗшпе питӗ ҫителӗксӗр ӗҫлеҫҫӗ.

ВКП(б) райкомӗн инструкторӗ пуҫламӑш парторганизацисемпе, коммунистсемпе тата партире тӑман активпа тачӑ ҫыхӑну тытмасть пулсан, паллах ӗнтӗ, вӑл пуҫламӑш парторганизацисене ӗҫлӗ пулӑшу пама пултараймасть. Массӑпа куллен ҫыхӑну тытсан, пуҫламӑш парторганизацисен ӗҫӗсене тӗплӗн сӑнаса вӗренсен кӑна инструктор хӑйӗн тӗп ӗҫӗсене пӗлме, хӑй умӗнче тӑракан задачӑсене тӗрӗс татса пама пултарать.

Инструкторсем начар ӗҫленӗшӗн ВКП(б) райкомӗсем те айӑплӑ. Хӑшпӗр райком секретарӗсем тата отделсен заведующийӗсем инструкторсен рольне час-часах хакламаҫҫӗ, вӗсене ӗҫе тӗплӗн тума вӗрентмеҫҫӗ, вӗсенчен тӗрлӗ сведенисем ыйтса пӗлнипех лӑпланаҫҫӗ. ВКП(б) райкомӗсен секретарӗсем тата отделсен заведующисем инструкторсене ӗҫ ҫине тӗплӗн пӑхма, пуҫламӑш парторганизацисене конкретлӑ ӗҫпе пулӑшма сахал вӗрентеҫҫӗ. ВКП(б) Ҫӗмӗрле райкомӗн инструкторӗсем предприятисенчи пуҫламӑш парторганизацисенче пулсан, вӗсен ӗҫӗпе тӗплӗн паллашмасӑрах, тӗрлӗ сведенисем пухнипех тухса каяҫҫӗ. Ҫакӑ вӑл парти райкомӗ, уйрӑмӑнах унӑн оргинструкторски отделӗ инструкторсене ӗҫре вӗрентсе пыманни ҫинчен калать ӗнтӗ.

ВКП(б) райкомӗсен инструкторӗсем пулса ҫамрӑк коммунистсем ӗҫлеҫҫӗ. ВКП(б) райкомӗсен инструкторӗсем 150 ҫынна яхӑн пулсан, вӗсенчен ҫуррийӗн ытла парти ретӗнче тӑнӑ стаж пӗр ҫултан та кая. Вӗсен партиллӗ ӗҫре ӗҫленӗ опыт та сахал, пӗтӗмӗшле пӗлӳ те ҫителӗксӗр, ҫавӑнпа та вӗсене ӗҫре куллен пулӑшни кирлӗ. Анчах та инструкторсене вӗренӳре тата ӗҫре пулӑшни тӑрӑх вӗсен рольне ҫӗклес тӗлӗшпе парти райкомӗсем сахал ӗҫлеҫҫӗ. Кунтан та ытларах, ВКП(б) хӑшпӗр райкомӗсем инструкторсен рольне нимӗн вырӑнне те хумаҫҫӗ, инструктор пулса ӗҫлеме парти кандидачӗсене ҫирӗплетес ҫул ҫине тӑраҫҫӗ. ВКП(б) Шӑхасан райкомӗ оргинструкторски отделӗн инструкторӗ пулса ӗҫлеме парти кандидатне ҫирӗплетни парти райкомӗ хӑйӗн инструкторӗсен рольне хакламаннине лайӑх кӑтартса парать ӗнтӗ.

ВКП(б) Шупашкар хула комитечӗн, райкомсен тата вӗсен отделӗсен задачи—инструкторсен аппарачӗн ӗҫӗсене тӗрӗс организацилесси пулать. Инструкторсене хӑйсен ӗҫне план тӑрӑх туса пыма, пуҫламӑш парторганизацисенче ытларах пулма май памалла, вӗсене хуҫалӑхлӑ тата политикӑллӑ кампанисене ирттернӗ чухне уполномоченнӑйсем туса хума юрамасть. Ку вӑл инструкторсене коммунистсен пухӑвӗсенче пулма, партин вырӑнти работникӗсемпе канашлусем ирттерме, пуҫламӑш парторганизацисемпе кандидат групписене тата пӗччен коммунистсене ытларах пулӑшма май парать.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсенче пуҫламӑш парторганизацисен секретарӗсем тата вӗсен заместителӗсем пулса ӗҫлеме ҫӗнӗ ҫынсене нумай суйларӗҫ. Вӗсенчен нумайӗшӗ партиллӗ-политикӑллӑ ӗҫе организацилеме, коммунистсен пухӑвӗсене хатӗрленсе ирттерме, ӗҫ планӗсем тума, парти хуҫалӑхне йӗркелеме ҫителӗклӗ таран пӗлмеҫҫӗ. Ҫак ӗҫре пуҫламӑш парторганизаци секретарӗсене инструкторсен пулӑшмалла. Ҫӗнӗрен суйланӑ секретарь ертсе пыракан, секретарь ӗҫне ҫителӗксӗр тесе хак панӑ организацисем ҫине инструкторсен ытларах ҫаврӑнса пӑхмалла, вӗсене кулленхи ӗҫре пулӑшса пымалла.

Инструкторӑн пуҫламӑш парторганизацисен мӗнпур ӗҫӗсене тӗплӗн пӗлсе тӑмалла, пуҫламӑш парторганизацисен ӗҫӗнчи ҫитменлӗхсемпе йӑнӑшсене ҫийӗнчех сиссе вӑхӑтра пӗтермелле. Ҫакна май инструкторсен пуҫламӑш парторганизацисен протоколӗсене вуласа вӗренесси пысӑк вырӑнта тӑнине палӑртас пулать. Анчах та инструкторсем ҫакнашкал документсене час-часах вуламаҫҫӗ, пуҫламӑш парторганизацисен йӑнӑшӗсене ҫийӗнчех тӳрлетме пулӑшмаҫҫӗ. Райсовет исполкомӗсенчи пуҫламӑш парторганизацисем парти райкомӗ тумалли ӗҫсене час-часах хӑйсем ҫине илеҫҫӗ, анчах инструкторсем ҫак йӑнӑшсене тӳрлетмеҫҫӗ. Ҫакнашкал фактсем ан пулччӑр тесен, инструкторсен пуҫламӑш парторганизацисенче мӗнле ыйту тата ӑна мӗнле сӳтсе явнипе, постановленисене мӗнле йышӑннипе куллен интересленмелле.

Инструкторӑн ӗҫӗсем нумай енлӗ пулни, вӗсене экономикӑна тӗплӗн вӗренме, ҫынсене лайӑх пӗлсе тӑма хушать. Инструктор вӑл—ревизор тата контролер мар, вӑл организатор, партиллӗ аппаратӑн творчествӑллӑ работникӗ. Инструкторӑн пуҫламӑш парторганизацисен ӗҫӗнчи фактсемпе примерсене регистрацилемелле мар, пуҫламӑш парторганизацисен, предприятисен, колхозсен ӗҫӗсене пӗрлештерсе анализ памалла, ҫӗнӗ ӗҫсене малалла аталантарса пымалла.

Инструктор лайӑх ӗҫлесси ӑна райком секретарӗ куллен пулӑшса пынинчен нумай килет. Парти организацин пурнӑҫӗнчи уйрӑм ыйтусем тӑрӑх инструкторсен канашлуне тӑвассине, каласусем туса ирттерессине практикӑллӑ ӗҫ тесе шутламалла. ВКП(б) райкомӗн секретарӗн инструктор хӑйӗн политикӑллӑ тата экономикӑллӑ пӗлӳне ӳстерес тӗлӗшпе мӗнле ӗҫленине тӗрӗслесе тӑмалла.

ВКП(б) Чӑваш область комитечӗн VII пленумӗ «Партин пуҫламӑш организацисенчи отчетпа суйлав пухӑвӗсен итогӗсем ҫинчен» сӳтсе явса йышӑннӑ резолюцире инструкторсен ӗҫне лайӑхлатма, вӗсен рольне ӳстерме кирлине хытӑн палӑртса хӑварчӗ. ВКП(б) райкомӗсен тата Шупашкар хула комитечӗн задачи—пленум решенисене пурнӑҫа кӗртни тӑрӑх партиллӗ-политикӑллӑ ӗҫре инструкторсен рольне хӑпартни тӑрӑх, пуҫламӑш парторганизацисене ертсе пырассине куллен лайӑхлатасси пулать.

Украинӑри Иван Франко ячӗпе тӑракан театрӑн гастролӗсем пысӑк ҫитӗнӳпе иртеҫҫӗ

„В степях Украины" спектакльре И. В. Сталин, В. М. Молотов, А. И. Микоян, А. А. Жданов, Н. С. Хрущев, Л. П. Берия, Г. М. Маленков юлташсем пулнӑ

Украинецсен Киеври Иван Франко ячӗпе тӑракан, Ленин орденлӗ Академи театрӗн Мускаври гастролӗсем пысӑк ҫитӗнӳпе иртсе пыраҫҫӗ. Вӑл Станиславский ячӗпе тӑракан театрта лартакан спектакльсене Мускаври ӗҫҫыннисем юратса пӑхаҫҫӗ. Столицӑра кӑтартнӑ мӗнпур постановкӑсем Франко ҫырнӑ «Украденное счастье», «Маруся Богуславка», Старицкий ҫырнӑ «Ой, не ходи, Грицю», Побелевич ҫырнӑ «Суета», Островский ҫырнӑ «Последняя жертва», Корнейчук ҫырнӑ «В степях Украины» пьесӑсем тӑрӑх лартнӑ спектакльсем — Украинӑри театр культури вӑйлӑн ӳссе чечекленнине уҫҫӑн кӑтартса параҫҫӗ.

Июнӗн 15-мӗшӗнче каҫхине Иван Франко ячӗпе тӑракан театр Корнейчукӑн «В степях Украины» пьесине тепӗр хут кӑтартса панӑ (постановки СССР халӑх артисчӗн Гнат Юрӑн). Спектакльре УССР халӑх артисчӗ Шумский (Галушка), УССР тава тивӗҫлӗ артисчӗсем — Д. Милютенко (Чеснок), В. Дуклер (Долгоносик), Е. Пономаренко (Гриць), М. Пилипенко (Пуп) тата артистка П. Пятко (Катерина) ӑнӑҫлӑн вылянӑ.

«В степях Украины» спектакльре И. В. Сталин, В. М. Молотов, А. И. Микоян, А. А. Жданов, Н. С. Хрущев, Л. П. Берия, Г. М. Маленков юлташсем пулнӑ. (ТАСС).

Виҫҫӗмӗш Пятилетка Заемне сарнӑ итог

СССР Финанс Халӑх Комиссариачӗ, СССР Совнаркомӗн кӑтартӑвӗ тӑрӑх, 1941 ҫулти июнӗн 17-мӗшӗнчен пуҫласа Виҫҫӗмӗш Пятилетка (тӑваттӑмӗш ҫулхи кӑларӑм) Заемне малалла ҫырӑнма пур ҫӗрте те чарса лартмашкӑн распоряжени пачӗ. Заем бюджет тӑрӑх ҫирӗплетнӗ суммӑран 1 миллиард та 334.229 пин тенкӗ ытларах сарӑлчӗ.

Ҫак цифра пирӗн ҫӗршыври ӗҫҫыннисем государство заемӗсене хавасланса ҫырӑнса илнине тепӗр хут ҫирӗплетсе парать. Совет ҫӗршывӗнчи ӗҫҫыннисем заема пӗр кӑмӑллӑ пулса ҫырӑнни вӑл —совет обществин политикӑллӑ-мораллӗ пӗрлӗхӗ ҫирӗпленнине, ӗҫҫыннисем Ленин—Сталин ӗҫне пӗтӗм чӗререн парӑннине пӗлтерет.

Пӗтӗм ҫӗршыври ӗҫҫыннисемпе пӗрле пирӗн республикӑри ӗҫҫыннисем те Виҫҫӗмӗш Пятилетка (тӑваттӑмӗш ҫулхи кӑларӑм) Заемне пысӑк хаваслӑхпа ҫырӑнса илчӗҫ. Июнӗн 18-мӗшне илсен, пирӗн республикӑра ҫӗнӗ заем 24 миллион та 518 пин тенкӗлӗх сарӑлнӑ. Ҫакӑ вӑл бюджетпа палӑртнӑ суммӑран 1 миллион та 239 пин тенкӗ тата иртнӗ ҫулта тухнӑ заема ҫырӑннӑ пӗтӗм хисепрен 3 миллион та 992 пин тенкӗ ытларах пулать.

Пирӗн республикӑра заем ҫырӑнасси пит те лайӑх тата йӗркеллӗн иртрӗ. Ҫакна уйрӑмах колхозлӑ ялсем енӗпе палӑртма кирлӗ. Заем ҫинчен тухнӑ закона пӗлтернӗ хыҫҫӑн малтанхи виҫӗ кун хушшинчех колхозниксемпе единоличник-хресченсем заема бюджетпа пӑхнӑ суммӑран ирттерсе ҫырӑннӑ. Июнӗн 17-мӗшне илсен колхозниксемпе единоличник-хресченсем заема 6 миллион та 547 пин тенкӗлӗх ҫырӑннӑ, вӑл. иртнӗ ҫулта ҫырӑннӑ пӗтӗм хисеппе танлаштарсан, 145 процент пулать.

Рабочисемпе служащисем заема ултӑ кун хушшинче бюджетпа пӑхнӑ суммӑран ирттерсе ҫырӑннӑ. Республикипе илсен рабочисемпе служащисем, колхозниксемпе единоличник-хресченсем заема закон тухнӑ хыҫҫӑн тӑваттӑмӗш кунӗнчех бюджет тӑрӑх палӑртнӑ суммӑран чылай ирттерсе ҫырӑннӑ.

Чылай колхозниксем заем ҫырӑннӑ вӑхӑтрах подписка укҫине тӳлесе пычӗҫ. Уйрӑм ялсоветсенче пур колхозниксем те заемшӑн малтанхи 1—2 кун хушшинчех укҫа тӳлесе татнӑ. Ҫакна Шӑмӑршӑ районӗнчи Чепкас-Никольск, Хӗрлӗ Чутай районӗнчи Тарабайкасси, Ҫӗрпӳ районӗнчи Анатри Кипекҫе, Калинински районри Мӑн Явӑш тата ытти ялсоветсем енӗпе те илсе кӑтартма пулать.

Кашни районра тата кашни хулара чылай коллективсенчи рабочисемпе служащисем пӗтӗмӗшпе илсен уйӑхри ӗҫ укҫи фончӗ чухлӗ, е унтан ытларах ҫырӑннӑ.

Партипе совет, профсоюз организацисен руководителӗсем, финанс органӗсем лайӑх ертсе пынӑ районсенче заема ҫырӑнас тата укҫа пухас ӗҫсем ӑнӑҫлӑн пычӗҫ. Июнӗн 17-мӗшне илсен, Чкаловски районра ялсенче пурӑнакан ӗҫҫыннисем хушшинче Виҫҫӗмӗш Пятилетка (тӑваттӑмӗш ҫулхи кӑларӑм) Заемне ҫырӑннӑ пӗтӗм хисепрен подписка укҫине 66,7 процент пухнӑ. Чкаловски район республикӑра пӗрремӗш вырӑн йышӑнса тӑрать.

Колхозниксемпе единоличник-хресченсем хушшинче заем сарӑлнӑ пӗтӗм хисеп шутӗнчен подписка укҫине Хӗрлӗ Чутай районӗнче 52,7 процент, Шӑмӑршӑ районӗнче — 57,2 процент, Ҫӗрпӳ — 34 процент, Калинински — 31,2 процент, Шӑхасан — 33,2 тата Елчӗк районӗнче 31,8 процент пухнӑ. Анчах хӑшпӗр районсенче укҫа пухассине тивӗҫлипе организацилемерӗҫ. Уйрӑм районсенче малта пыракан колхозниксен паха пуҫарӑвне сарса пымарӗҫ. Ҫакӑн пек ӗҫлекенсен шутне Тӑвай, Шупашкар, Октябрьски, Кувакино, Улатӑр районӗсем кӗреҫҫӗ. Халех ҫине тӑрса ӗҫлеме тытӑнмасан ҫак районсем июнь уйӑхӗнче заем укҫи пухмалли плана тултарма пултараймаҫҫӗ. Кашни пӗр тенкӗ укҫа бюджета вӑхӑтра пырса кӗмелле. Юлса пыракан районсенчи финанс органӗсенче ӗҫлекенсем ҫакна ӑнланса илмен-ха.

Пӗтӗмӗшпе илсен, пирӗн республикӑра заема ҫырӑнасси пысӑк активлӑхпа иртрӗ. Ӗҫри активлӑха чакарма юрамасть. Хальхи вӑхӑтра пур районсенче те заем укҫи пухас тӗлӗшпе ҫине тӑрса ӗҫлемелле. Пур ҫӗрте те малта пыракан колхозсен опычӗпе туллин усӑ курмалла.

Комсодсем тата учрежденисемпе предприятисенчи бухгалтерисем умӗнче пысӑк ӗҫсем тӑраҫҫӗ. Вӗсен рабочисемпе служащисенчен заем тытакансем хушшинче лайӑхрах ӗҫлемелле.

Финанс органӗсем, ялсовет исполкомӗсем, заем уполномоченнӑйӗсем тивӗҫлипе ӗҫлесе пырсан, заем укҫине вӑхӑтра пухса ҫитерме, бюджета кирлӗ чухлӗ укҫа-тенкӗ вӑхӑтра пама пултарӑпӑр.

Ф. МИРОНОВ.

Чӑваш АССР перекет касси тата Госкредит Управленийӗн начальникӗ.

Заем сарас ӗҫӗн ӑнӑҫлӑхне большевикла агитаци татса пачӗ

Партин пӗтӗм историйӗнче большевикла агитаци пысӑк вырӑн йышӑнса тӑнӑ. Хальхи вӑхӑтра, ӗҫҫыннисене коммунистла воспитани панӑ чухне, большевикла агитацин пӗлтерӗшӗ пушшех те пысӑк. Ҫуракине ирттернӗ вӑхӑтра большевикла агитацине йӗркеллӗ туса пынине пула, нумай колхозсем ҫуракине хӑвӑрт, агротехника енчен пысӑк пахалӑхпа вӗҫлерӗҫ.

Виҫҫӗмӗш Пятилетка (тӑваттӑмӗш ҫулхи кӑларӑм) Заемне кӑларнӑ май, агитаторсем пысӑк ӗҫсем туса ирттерчӗҫ. Правительство ҫӗнӗ заем кӑларма йышӑннӑ постановленине кашни агитатор колхозниксемпе колхозницӑсем, рабочисемпе служащисем патне хӑвӑртрах ҫитерме тата ҫӗнӗ заема ӑнӑҫлӑн вырнаҫтарма тӑрӑшнӑ. Рабочисемпе служащисен тата колхозниксемпе колхозницӑсен митингӗсенче агитаторсем малтан хӑйсем пример кӑтартнӑ, ҫӗнӗ заема илме ҫырӑннӑ.

«Ӗмӗт» колхозри агитатор И. Николаев юлташ пуринчен малтан, 200 тенкӗлӗх ҫырӑннӑ, укҫине те ҫавӑн чухнех тӳлесе татнӑ. Ҫак колхозра июнӗн 2-мӗшӗнче каҫхине 12 сехетчен колхозниксемпе колхозницӑсем 7 пин тенкӗлӗх заем ҫырӑнса укҫине те ҫавӑн чухлех пухнӑ.

«Молот» тата «Серп» колхозсенче заема ӑнӑҫлӑн сарнӑ, малтанхи кунах укҫине пилӗк пин тенке яхӑн пухнӑ. Ҫапла вара июнӗн 3-мӗшӗнче ирхине 9 сехет тӗлне Анат Кипекҫе ялсоветӗнче заема 11 пин тенкӗлӗх сарса, укҫине те ҫавӑн чухлех пухнӑ. Заем сарас тӗлӗшпе тӑрӑшса ӗҫленӗшӗн Чӑваш АССР Совнаркомӗ Анат Кипекҫе ялсоветне клуб тума 10 пин тенкӗ укҫа парса премиленӗ.

Районри 33 ялсоветран нумайӗшӗ ҫӗнӗ заема июнӗн 3-мӗшӗнче сарса ҫитернӗ. Рындино, Йӗкӗрвар, Первомайски, Шӗнер, Тивӗш, Ҫӗнъял ялсовечӗсем ҫӗнӗ заема уйрӑмах ӑнӑҫлӑн вырнаҫтарчӗҫ. Июнӗн 3-мӗшӗнче 12 сехет тӗлне Ҫӗрпӳ районӗнчи колхозниксем ҫӗнӗ заемшӑн 50 пин тенкӗ укҫа хывнӑ.

Пӗр эрне хушшинче, июнӗн 2-мӗшӗнчен 9-мӗшне ҫитиччен, районри 9.582 подписчик 710 пин тенкӗлӗх заем ҫырӑннӑ, 107 пин тенкӗ укҫа пухса панӑ. Заем сарасси, иртнӗ ҫулпа танлаштарсан, нумай ӑнӑҫлӑн иртрӗ. Паллах, ҫак ӗҫре большевикла агитаци нумай пулӑшрӗ. Туҫари агитаторсем Андреев, Осипов, Ҫӗнъялти агитаторсем Марков, Румянцев, Тимофеев, Петров юлташсем колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче тӑрӑшса ӗҫлерӗҫ, большевикла агитацине вирлӗн туса пычӗҫ. Первомайски ялсоветӗнчи агитаторсем Кузьмин, Титов, Максимов, Боярский, Павлов юлташсем те начар мар ӗҫлерӗҫ.

Ӗҫҫыннисем хушшинче заем сарас ӗҫе колхозсенчи пуҫламӑш парторганизацисен вӑйӗсене тӗрӗс вырнаҫтарса тухни тата большевикла агитаци ӗҫне аван туса пыни татса пачӗ.

Пирӗн задача—ҫураки тата заем сарнӑ вӑхӑтра большевикла агитаци енӗпе тунӑ ҫитӗнӳсене ҫирӗплетесси, тырпулсене уйран пуҫтарса кӗме хатӗрленес тӗлӗшпе колхозниксен массине тивӗҫлипе мобилизацилесси пулать.

М. СКВОРЦОВ.

ВКП(б) Ҫӗрпӳ райкомӗн пропагандӑпа агитаци отделӗн заведующийӗ.

Пролетариллӗ аслӑ писателе асӑнса

Мускаври предприятисенче тата паркӗсенче аслӑ патриот, пролетариллӗ писатель Алексей Максимович Горький вилнӗренпе 5 ҫул тултарнӑ куна анлӑн паллӑ тунӑ. Сталин ячӗпе тӑракан автозавод цехӗсенче литературӑпа фото выставкисене организациленӗ. Заводри культура дворецӗн лекторийӗнче «А. М. Горький пурнӑҫӗпе творчестви» темӑпа вечер пулнӑ. Кунта государствӑн В. И. Ленин ячӗпе тӑракан библиотекин филиалӗ вырӑссен чаплӑ писателӗн пурнӑҫӗпе ӗҫӗсене кӑтартса паракан пысӑк выставка уҫнӑ. Выставкӑра Горький ҫӳренӗ вырӑнсен картти, тӗрлӗ ӳкерчӗксем тата ытти материалсем пур.

* * *

Пролетариллӗ аслӑ писателе пӗтӗм совет ҫӗршывӗ чысласа асӑнать. 50 ҫул каярах ҫамрӑк Горький Украинӑра ҫӳренӗ вӑхӑтра Николаев ҫывӑхӗнчи Кандыбино ялӗнче чарӑнса тӑнӑ. Ҫакна Кандыбино ялӗнчи колхозниксемпе интеллигенци чыслӑн асра тытса усраҫҫӗ. Ялти малта пыракан колхоза Горький ятне панӑ. Июнӗн 18-мӗшӗнче Кандыбино ялӗнче ӗҫҫынни депутачӗсен ялсовечӗ аслӑ писателе асӑнса сесси ирттернӗ.

Харьковри предприятисенче перерывсем вӑхӑтӗнче агитаторсем Горький пурнӑҫӗпе творчестви ҫинчен каласусем ирттереҫҫӗ.

Ишсе ҫӳрекен «Л. Каганович» пӑрҫӗмренӗн коллективӗ те Горький вилнӗренпе 5 ҫул тултарнӑ куна паллӑ тӑвать. Судно ҫинчи многотиражкӑн Горький ячӗпе хатӗрленӗ номерне кӑларнӑ, писатель ҫинчен каласусем ирттереҫҫӗ, унӑн произведенийӗсене вулаҫҫӗ.

Киевра, Тбилисире, Бакура, Хабаровскра, Мурманскра, Ташкентра тата Совет Союзӗнчи ытти хуласенче те А. М. Горькие асӑнса вечерсем ирттереҫҫӗ. (ТАСС).

Ҫуракине кӑтартуллӑн ирттернӗшӗн Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Обкомӗн куҫса ҫӳрекен Хӗрлӗ ялавӗсене парасси ҫинчен

Чӑваш АССР Халӑх Комиссарӗсен Совечӗпе ВКП(б) Чӑваш Обкомӗн бюровӗ 1941 ҫулти июнӗн 16-мӗшӗнче йышӑннӑ постановлени

Чӑваш АССР Халӑх Комиссарӗсен Совечӗпе ВКП(б) Обкомӗн бюровӗ **ҫапла йышӑнаҫҫӗ:**

Ҫуракине кӑтартуллӑн ирттернӗшӗн ҫаксене преми памалла тӑвас:

1. Чӑваш АССР Совнаркомӗн тата ВКП(б) Обкомӗн районсене пама тунӑ куҫса ҫӳрекен Хӗрлӗ ялавне Чкаловски района, ҫуракине кӗске срокра ирттернӗ, плана пур культурӑсем тӑрӑх та тултарнӑ тата тракторсен ҫурхи ӗҫсен планне ытлашшипех тултарнӑ района парас.

2. Машинно-тракторнӑй станцисене пама тунӑ куҫса ҫӳрекен Хӗрлӗ ялава Чкаловски МТ Станцине парас, вӑл, 1940 ҫулхипе танлаштарсан, ҫунтармалли япаласене чылай нумайтарах перекетлесе хӑварса, тракторсен ҫурхи ӗҫсен планне 120,2 процент тултарнӑ.

3. Колхоза пама тунӑ куҫса ҫӳрекен Хӗрлӗ ялава Кольцовкӑри Сталин ячӗпе тӑракан Ленин орденлӗ колхоза парас, вӑл ҫураки планне пур культурӑсем тӑрӑх та тултарнӑ, агротехникӑллӑ мероприятисене пурне те пурнӑҫласа пырса, сӗлӗ тата тулӑсене пӗтӗмпех хӗреслӗ майпа акса, пӗтӗм тӗштырӑсене 5 кунта акса пӗтернӗ.

Куҫса ҫӳрекен Хӗрлӗ ялавпа пӗрлех, ялхуҫалӑхӗнче малта пыракансене премилеме Чкаловски района 8 пин тенкӗ, Чкаловски МТ Станцине 4 пин тенкӗ, Сталин ячӗпе тӑракан колхоза 2 пин тенкӗ укҫа уйӑрса парас.

Ҫуракине ир тата кӗске срокра, агротехника тӗлӗшӗнчен пысӑк пахалӑхпа ирттернӗ Комсомольски района ялхуҫалӑхӗнче малта пыракансене премилеме 2000 тенкӗ укҫа уйӑрса парас.

Чӑваш АССР Совнаркомӗн Председателӗ А. СОМОВ.

ВКП(б) Чӑваш Обкомӗн Секретарӗ И. ЧАРЫКОВ.

Профсоюзпа комсомол кросӗ

Профсоюз членӗсем начар хутшӑнаҫҫӗ

ВЛКСМ райкомӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Ишлей районӗнче, июнӗн 17-мӗш тӗлне, кроса 364 ҫын хутшӑннӑ. Вӗсенчен ГТО комплексӗн нормине 281 ҫын панӑ. Ярабайкассинче 13 комсомолец, вӗсем пурте кроса хутшӑннӑ. Ҫавӑн пекех, унта туллимар вӑтам шкулта та ӗҫ аван пырать.

Куславкка районӗнче июнӗн 16-мӗш тӗлне кросра 713 ҫын пулнӑ. Кроса хутшӑннӑ 543 комсомолецран 493 комсомолец ГТО нормисене панӑ. Кросс Тӗрлемес участокӗнче лайӑх пырать, унта 200 ҫын ытла старта тухнӑ.

Профсоюзпа комсомолӑн Пӗтӗм Союзри кросӗ пуҫланни паянхипе пилӗк кун ӗнтӗ. Апла пулсан та, малтанхи пекех, профсоюз членӗсем хӑйсен кросне ҫителӗксӗр хутшӑнаҫҫӗ. Елчӗк районӗнче потребкоопераци работникӗсен профсоюзӗн членӗсем 69 ҫын кроса хутшӑнмалла, вӗсенчен пӗр ҫын та старта тухман-ха. Чкаловски районра та ӗҫ ҫавӑн пекех.

Профсоюзсен обкомӗсем кроса ирттерес тӗлӗшпе профсоюзсен вырӑнти организацийӗсене начар ертсе пыраҫҫӗ, вӗсем ку ӗҫ вырӑнта мӗнле пынине пӗлмеҫҫӗ.

Шупашкарти месткомсем те профсоюз членӗсене кроса хутшӑнтара тӗлӗшпе начар ӗҫлеҫҫӗ. Чӑвашпотребсоюзра 59 ҫынран 10 ҫын ҫеҫ хутшӑннӑ. Ытти профсоюзсене те мухтамаллах мар.

Кроса малтанах тӗплӗн хатӗрленме пирки, халь тренировкӑсем тӑватпӑ тесе вӑхӑта ирттереҫҫӗ. Паллах, тренировкӑсем тумаллах, унсӑрӑн пӗр ҫынна та кроса хутшӑнтармалла мар. Анчах, тренировка ӗҫне кроса хутшӑнтарассипе ҫыхӑнтарса пымалла. Урӑхла каласан, мӗн чухлӗ хатӗрленс ҫитнӗ, вӗсене старта илсе тухмалла пӗтӗм коллектив хатӗрленсе ҫитесс кӗтсе тӑмалла мар.

Спорт обществисемпе физкультур коллективӗсен кросс участникӗсе хушшинче тренировкӑллӑ занятисе ирттерессине лайӑхлатмалла.

Комсомолпа профсоюз членӗсен йышӗ пысӑк. Ҫавӑнпа та халь пулса иртекен кросс чӑннипех ӗҫҫыннисен массӑллӑ кросӗ пулса тӑмалла. Вӑл крос ирттерес ҫӗрте профсоюзпа комсомо организацийӗсен конкретлӑ ертсе пыни кирлӗ.

Чугунҫул работникӗн Пӗтӗм Союзри Кунне кӗтсе илме хатӗрленеҫҫӗ

Августӑн 3-мӗшӗнче пӗтӗм ҫӗршыв Чугунҫул работникӗн Пӗтӗм Союзри Кунне уявласа ирттерет. Чугунҫулсем ҫинче ҫак куна кӗтсе илме хатӗрленес ӗҫ сарӑлса пырать, чугунҫул работникӗсем партин XVIII конференцийӗ йышӑннӑ решенисене пурнӑҫа кӗртессишӗн кӗрешеҫҫӗ.

Нумай чугунҫулсем ҫинче Чугунҫул работникӗн Кунӗ ячӗпе социализмлӑ ӑмӑрту ҫӗнӗ вӑйпа сарӑлса пырать. Отделенисен, заводсен, депосен, вокзалсен, ҫул дистанцийӗсен работникӗсем плана тултарассишӗн тата ирттерсе тултарассишӗн, чугунҫул хуҫалӑхӗн мӗнпур отраслисенче лунинла методсене анлӑн сарассишӗн, ритмично, планлӑ ӗҫшӗн тата транспорт ӗҫӗнчи культурӑшӑн, хӗллене отлично хатӗрленессишӗн ӑмӑртса ӗҫлеҫҫӗ. Чугунҫулсем ҫинче ҫак ӑмӑртусен итогӗсене августӑн 3-мӗш тӗлне тӑваҫҫӗ. Чугунҫул работникӗсем хӑйсен праздникӗ ҫывхарса килнине производствӑра ҫӗнӗ ҫитӗнӳсем тунипе паллӑ тӑваҫҫ

Чугунҫул транспорчӗ плана кунсеренех ирттерсе тултарать. Чылай чугунҫулсем ҫурҫул планне срокчен тултарнӑ. Петропавловскри депо (Омск чугунҫулӗ) машинисчӗсем, машинӑсемп лунинла усӑ курса, поездсене нормӑран пысӑкрах грузсемпе илсе ҫӳреҫҫ Машинист Рожковский юлташӑн паровоз колонни пӗр уйӑх хушшинче планран ирттерсе 75 пин тонна ытла гру турттарнӑ. Облучьери депора (Инҫе Хӗвелтухӑҫ чугунҫулӗ) механическ цехра ӗҫлекен токарьсем Любимо Чебанов тата Бальчугов юлташсе производствӑллӑ заданисене 9 ху тултарса пыраҫҫӗ.

Чугунҫул транспорчӗн Пӗтӗм Союз Кунне паллӑ тӑвас шутпа, августӑ 3-мӗшӗнче халӑхӑн массӑллӑ гулянийӗсем тата физкультурниксен праздникӗсем пулаҫҫӗ.

Июнӗн 17-мӗш (ТАСС).

Плана срокчен тултарнӑ

МУСКАВ, июнӗн 17-мӗш. (ТАСС). Мускаври «Красный богатырь» заводӑн коллективӗ, хӑйӗн социализмлӑ обязательствисене пурнӑҫа кӗртсе пырса пысӑк ҫӗнтерӳ тунӑ. Паян завод ҫурҫул программине тултарнӑ. Пилӗк уйӑх ҫурӑ хушшинче 77 миллион тенкӗ ытла суммӑлӑх резина изделисем туса кӑларнӑ. «Красный богатырь» коллективӗ июлӗн 1-мӗш ҫитиччен планран ирттерсе 7 миллион тенкӗлӗх продукци туса кӑларма сӑмах панӑ.

* * *

ВЛАДИВОСТОК, июнӗн 17-мӗш. (ТАСС). Краболовнӑй трест коллективӗ крабсем тытмалли тата консервӑсем хатӗрлемелли ҫурҫул планне срокчен 15 кун маларах тултарнӑ. «Ламут» краболов лайӑх ӗҫлет, вӑл ҫурҫул заданине 161,9 процент тултарнӑ.

КИРОВГРАД, июнӗн 17-мӗш. (ТАСС). С. М. Киров ячӗпе тӑракан пӑхӑр шӑратакан завод коллективӗ пӑхӑр шӑратса кӑлармалли ҫурҫул планне тултарнӑ. 5 уйӑх хушшинче предприяти планран ирттерсе 3.400 пин тенкӗ накоплени илнӗ.

* * *

КАУНАС, июнӗн 17-мӗш. (ТАСС). Советлӑ Литвари предприятисенче социализмлӑ ӑмӑрту анлӑн сарӑлса кайнӑ, ӗҫҫыннисем республикӑра совет влаҫӗ туса хунӑранпа ҫулталӑк тултарнӑ куна тивӗҫлипе кӗтсе илессишӗн ӑмӑртса ӗҫлеҫҫӗ. Пиравӑр фабрикисен Вильнюсри «Авангардас», Каунасри «Трикотажас», «Гиега», «Лайма», «Пашвайсте», Шауляйри «Элегантас» фабрикӑсен коллективӗсем 6 уйӑх планне срокчен тултарнӑ. Июнӗн 16-мӗшӗнче резинӑран тӑвакан изделисен Каунасри «Гума» фабрики ҫурҫ планне тултарнӑ. Фабрикӑри вунш работницӑсем стахановкӑсем пулса т нӑ.

Чӑваш АССР МТ Станцисе июнӗн 15-мӗш тӗлне комбайнсене юсас плана мӗнл тултарнине кӑтартакан СВОДКА

МТС-сем	Плана тултарнӑ (Процентпа)
Улатӑр	25,0
Элӗк	—
Вӑрнар	25,0
Йӗпреҫ	18,1
Ишлей	33,3
Канаш	—
Куславкка	—
Комсомольски	71,4
Красноармейски	9,0
Хӗрлӗ Чутай	100
Кувакино	40,0
Сӗнтӗрвӑрри	—
Первомайски	—
Пӑрачкав	56,5
Сӗнтӗр	18,1
Вӑрмар	—
Ҫӗрпӳ	—
Шупашкар	—
Чкаловски	39,1
Шӑмӑршӑ	60,0
Шӑхасан	91,6
Ҫӗмӗрле	57,1
Етӗрне	12,5
Елчӗк	41,6
Тӑвай	41,1
Республикипе	30,6

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Партие илес ĕç çине çăмăл шухăшпа пăхма юрамасть

ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1940 улти июлĕн 10-мĕшĕнче йышăннă пос-ановлени парти ретне хисеп-тĕлĕшĕн-ен çеç ӳстерме хăтланнине хыттăн ивлерĕ, партие кашни çынна уйрăмăн уйласа илмеллине, ВКП(б) Уставне ирĕп пăхăнса ĕçлемеллине çирĕппĕн ăтартса хăварчĕ.

Партин Шупашкар хулинчи пуçла-ĕш организацийĕсем ВКП(б) Цент-альный Комитечĕн постановленийĕн-ен хăйсене валли тивĕçлĕ вывод ту-ĕç, малта пыракан çынсене парти етне уйрăмăн суйласа илессине чы-ай лайăхлатрĕç. Анчах та хăшпĕр уçламĕш парторганизацисенче партие ĕнĕ членсем илес ĕç çине çăмăл шу-ăшпа пăхнисем, уйрăмăн суйласа илес ринципа пăснисем пур-ха. Ку вăл ăвашсен государство педагогика ин-титутĕнчи пуçламĕш парторганизацин ĕçĕнче чылаях палăрать. Кунта пар-ие илес ĕç çине çăмăл шухăшпа пă-аççĕ. Коммунистсен 1941 çулти апре-ĕн 1-мĕшĕнче пулнă пухăвĕнче партие лме панă 5 заявлени пăхса тухнă. ак шутран виçĕ çынăн делисене тĕп-ĕн хатĕрлесе çитермесĕрех пухура ăхса тухма тăратнă. Çапла пулин те, аявлени панă 5 çынна те парти ретне лнĕ. Цветкова юлташа партие кĕме анă виçĕ рекомендацийĕ те устав ушнă пек пулман, ăна çапах парти ленне илнĕ.

Çак пухурах комсомолец Тихонова арти членĕн кандидатне илнĕ. Парт-юро секретарĕ Михайлов юлташ Тихо-ов кам иккенне тĕплĕн тĕрĕслемен, ихонов хăйне партие кĕме коммунист сипов панă рекомендацие хăйне кир-ĕ пек тӳрлетнĕ пулнă. Çакăн хыççăн ихонов хăех «халĕ эпĕ партие кĕме атĕрленсе çитмен-ха» тесе партбюро-а заявлени панă. Çапла вара, комму-истсен пухăвĕ Тихонова парти членĕн андидатне илесси çинчен йышăннă ешение улăштарма тивнĕ.

Çав 5 çын шутĕнче студент Разин лташа та парти ретне илнĕ пулнă. артбюро Разин юлташ ĕçне ВКП(б) оркомне тăратсанах ăна каялла пама йтнă. Мĕншĕн тесен ăна партие ил-ĕ чухне Разин ашшĕ-амăшĕсем кам-ем пулни коммунистсемшĕн паллă улман.

ВКП(б) горкомĕ пединститутри партбюрона партие илес ĕç çине çиелтен пăхни, документсене тивĕçлипе йĕркелеменни çинчен пĕрре кăна мар асăрхаттарнă. Пединститутри пуçламĕш парторганизаци Сарро юлташа партие илесси çинчен йышăннă решение ВКП(б) горкомĕ улăштарчĕ, ăна çирĕплетмерĕ. Çакăн çинчен коммунистсен пухăвĕнче те ăнлантарса панă. Анчах та çак фактран парторганизаци тивĕçлĕ вывод туман.

Хăшпĕр коммунистсем рекомендаци парасси çине ответсăр пăхаççĕ. Сăмахран, ВКП(б) членĕ Ивлев юлташ Тихонов кам иккенне тĕплĕн пĕлмесĕрех ăна партие кĕме рекомендаци панă. Коммунист Макарова юлташ çинчен те çакнах каламалла.

Партбюро тата рекомендаци паракансем кандидатсем хушшинче начар ĕçлеççĕ. Пуçламĕш парторганизацинче кандидатсем 13 çын пулсан, 8-шĕн кандидатра тăрас стажсем иртсе кайнă. Хăшпĕр кандидатсен партиллĕ порученисем çук, вĕсем беспартийнăйсем умĕнче примерлă пулса тăман.

ВКП(б) членĕн кандидачĕ Самарина юлташ иккĕмĕш курсра вĕренет, вăл вĕренӳре ĕлкĕрсе пыраймасть, вырăс чĕлхине начар пĕлет. Самарина юлташ марксизм-ленинизм никĕсĕсен предметне начар вĕреннине туйса илсе, ун тăрăх зачет пама та пыман. Ăна рекомендаци панă коммунистсем В. Андреев тата Кирюшкин юлташсем Самарина юлташпа пĕрре те калаçман, унăн ĕçĕпе интересленмен.

ВКП(б) членĕн кандидатне Цаплин юлташа та государство испытанине тыттарман, мĕншĕн тесен вăл вырăс чĕлхипе диктант тăрăх «плохо» паллă илнĕ.

Парторганизаци беспартийнăй актив хушшинче çителĕксĕр ĕçлет. Пединститутра ĕçлекенсем хушшинче хутла пĕлменнисемпе сахал пĕлекенсем 40 çынна яхăн пур, вĕсене вĕрентессине халĕ те организацилемен.

Кунта коммунистсен уçă пухăвĕсене те сайра-хутра кăна туса ирттереççĕ.

Нумай пулмасть, ВКП(б) горком бюровĕ пединститутри партбюро докладне итлерĕ. Бюро асăннă çитменлĕхсене хăвăрт пĕтерме хушса хăварчĕ.

В. КАРЗАНОВ.

ВКП(б) Елчĕк райкомĕн пленумĕ

Çак кунсенче ВКП(б) Елчĕк райкс-ĕн черетлĕ пленумĕ пулса иртрĕ. ленум 1941 çулти çураки итогĕсем ата тырпулсене уйран пуçтарса кĕме атĕрленес тĕлĕшпе умра тăракан за-ачăсем çинчен, 1941 çулти виçĕ уйăх ушшинче парти ретне илес ĕç мĕнле-ни çинчен сӳтсе-яврĕ. Çавăн пекех ленум пуçламĕш парторганизацисен тчетпа суйлав пухăвĕсен итогĕ çинчен КП(б) райкомĕн пĕрремĕш секретарĕн . Волков юлташăн докладне итлерĕ.

Пленум çакна палăртрĕ: кăçалхи раки ăнăçлăн, агротехника енчен ысăк пахалăхпа вĕçленчĕ. Колхозсен-вăйлă тырпулшăн кĕрешӳ анлăн арăлса пырать. Орденлă «Ново-щеряково» колхоз çуракине 6 кун ушшинче вĕçлерĕ. Вăрлăхсене пĕтĕм-х яровизацилесе тата сеялкăсемпе кнă. Патрикелĕнчи «Осоавиахим» кол-з 100 проценчĕпех яровизациленĕ рлăх акнă.

Анчах çураки вăхăтĕнче çитменлĕх-м те чылай пулчĕç. Хăшпĕр колхоз-м çуракине вăраха ячĕç, уйрăм кол-зсенче агротехника правилисене сна.

Кăçал районăн 27 пин гектар çин-н тĕштырă пуçтарса кĕмелле пу-ть. Анчах, калас пулать, тырпулсене уçтарса кĕме хатĕрленесси çителĕк-р пулса пырать. Паянхи куна жней-сене 44 процент, молотилкăсене 38 оцент, веялкăсемпе сортировкăсене 30—35 процент, урапасемпе рыдвансене 75—61 процент çеç юсанă. 26 комбайнран 9 комбайн кăна юсанă.

Пленум пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсене, ялсовет тата колхоз председателĕсене, МТС директорне, райçĕрĕç пайне тырпулсене пуçтарса кĕме хатĕрленес ĕçе вăхăтран вăхăта мар, штурмовщина йĕркипе мар, куллен кун большевикла ертсе пыма, тырпулсене пуçтарса кĕме июлĕн 1-мĕшне пĕтĕмпех хатĕрленсе çитме хушса хăварчĕ.

С. Макаров юлташ 1941 çулти виçĕ уйăх хушшинче парти ретне илес ĕç мĕнле тăни çинчен доклад туса пачĕ. 1940 çулăн малтанхи виçĕ уйăхĕ хушшинче 11 çынна парти членне, 3 çынна парти членĕн кандидатне илнĕ. Анчах парти ретне илнисем пурте тенĕ пекех, служащисем, колхоз производствинче, фермăсенче ĕçлекенсем çукпа пĕрех, хĕрарăмсем сахал.

Хăшпĕр организацисенче парти ретне илнĕ чухне парти уставне пăснă тĕслĕхсем пулнă.

Парти райкомĕн пленумĕ çамрăк коммунистсем хушшинчи ĕç çителĕксĕррине палăртрĕ.

Пленум парти ретне çĕнĕ членсем илес ĕçри çитменлĕхсене хăвăртрах пĕтерме, çамрăк коммунистсене воспитани парас ĕçе вăйлатма кирлине палăртрĕ.

Ф. МАЙКОВ.

Çамрăк коммунистсемпе куллен ĕçлес пулать

Парторганизацисен 1940 çулти отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртнĕренпе, çак иртнĕ пĕр çулталăк хушшинче, Сĕнтĕр районĕнче 60 çынна парти членне, парти членĕн кандидатне 67 çынна илнĕ. Парти ретне кĕнисем ялхуçалăхĕнче малта пыракан колхозниксем, совет интеллигенцийĕ тата рабочисемпе служащисем, вĕсем хăйсене шанса панă ĕçсене лайăх туса пыраççĕ, производствăра пример кăтартса ĕçлеççĕ.

Пашалукасси ялсовет исполкомĕн председателĕ çамрăк коммунист А. Федоров юлташ тăрăшнипе пула ялсовет исполкомĕ районра малта пыракан ялсовет пулса тăчĕ. Çак ялсовета хуçалăхлă тата политикăллă кампанисене ирттерме районран уполномоченнăйсем ярас йăлана пĕтернĕ. Ялсовет колхозсене тата единоличник хуçалăхĕсене лайăх ертсе пырать. Çуракине хатĕрленнĕ май 23 единоличника колхоза кĕртнĕ.

Пашалукасси ялсовет исполкомĕ Виççĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заемне колхозниксемпе единоличниксем хушшинче 8.455 тенкĕлĕх сарса, укçине те пĕтĕмпех пуçтарса çитернĕ.

Парти членĕн кандидачĕ И. Швецов юлташ Янăм колхозĕнчи сĕт-çу фермин заведующийĕ пулса ĕçлет. Фермăра выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана тултарнă. Фермăра ĕçлекенсем выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстерессишĕн пĕр-пĕринпе ăмăртаççĕ. 1941 çулшăн государствăна сĕт-çу парса татнă. Кунта çамрăк выльăхсем вилни пачах пулман. Швецов юлташ хăйĕн пĕлӳне практикăллă ĕçпе çыхăнтарать. Вăл «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕ» учебника хăй тĕллĕн вĕренсе тухнă. Колхозниксемпе колхозницăсем хушшинче партипе правительство йышăннă решенисене яланах вăхăтра ăнлантарса парать.

Пашалукассинчи, Янăмри пуçламĕш парторганизацисем çамрăк коммунистсене воспитани парас тата вĕсене ĕçлеме вĕрентес тĕлĕшпе кулленех тăрăшса ĕçлеççĕ.

Тӳрех калас пулать, партин пур пуçламĕш организацийĕсем те çамрăк коммунистсемпе ĕçлессине чăннипех хакламаççĕ. Пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем çамрăк коммунистсене порученисем памаççĕ, ĕçре, вĕренӳре пулăшмаççĕ. Час-часах вара вĕсенчен хăшпĕрисем «пирĕн парти членĕн кандидачĕ пур, анчах вăл пухусене çӳремест, обществăллă ĕçе хутшăнмасть», тенине илтме пулать.

Çакнашкал каласни пуçламĕш парторганизаци тата унăн секретарĕ парти членĕн кандидачĕсемпе куллен ĕçлессинчен пăрăннине, вĕсене тĕрĕс воспитани парассине хакламаннине пĕлтерет.

Парти членĕн кандидачĕ З. юлташ партине кĕрсен ĕçе активлăн хутшăнса ĕçленĕ, ăна часах агитколлектив руководителĕ пулса ĕçлеме уйăрса çирĕплетнĕ. Вăл çак ĕçре начар мар ĕçлет. Анчах вĕсен çемьере упăшкипе харкашу тухса каять. 1940 çулта пĕр-пĕринчен уйăрăлаççĕ. Халĕ З. урăх çĕрте ĕçлет, учетра та урăх парторганизацинче тăрать. Учетра тăракан парторганизацинче унăн нимĕнле айăп та пулман. Апла пулсан та пуçламĕш парторганизаци З. юлташ çинчен ыйту лартать, коммунистла морале пăснă, тесе ăна выговор парать.

Моркашри пуçламĕш парторганизацинче тăракан Оньков, Ильинкăри—Савельев юлташсем коммунистсен пухăвĕсене çӳремеççĕ, обществăллă ĕçе хутшăнмаççĕ, хăйсен политикăллă пĕлĕвĕсене ӳстерес тĕлĕшпе начар ĕçлеççĕ.

Парти членĕн кандидачĕсен кандидатра тăнă вăхăтра хăйсен активлăхне, пултарулăхне кăтартмалла, парти членне кĕме хатĕрленмелле. Анчах çакна уйрăм кандидатсем асра тытмаççĕ. Юнкăри пуçламĕш парторганизацинчи Суворов юлташ парти членĕн кандидатне кĕнĕренпе хăйĕн активлăхне тата пултарулăхне кăтартайман-ха. Вăл ертсе пыракан «Родник» колхоз хуçалăх ĕçĕсенче çулсеренех юлса пырать, юнашар колхозсемпе танлаштарсан, пĕчĕк тухăçлă тырпул туса илет. Çакă вăл пуçламĕш парторганизаци тата парти райкомĕ Суворов юлташпа çителĕксĕр ĕçленинчен те килет.

Пирĕн районра парти членĕн кандидачĕсем 119 çын, вĕсенчен 91 çынăн кандидат стажĕ иртнĕ. Çак цифрăсем вĕсем пуçламĕш парторганизацисемпе парти райкомĕ кандидатсене воспитани парас тĕлĕшпе пачах çителĕксĕр ĕçленине кăтартса параççĕ. Пуçламĕш парторганизацисем партине илеççĕ те, ун çинчен манса каяççĕ, вĕсемпе куллен ĕçлени, пулăшни çук. Çакăнта асăннă çитменлĕхсем çинчен парторганизацисен отчетпа суйлав пухăвĕсенче коммунистсем тĕплĕн чарăнса тăчĕç.

Çамрăк коммунистсем хушшинче ĕçлессине тĕпренех лайăхлатмалла. Çак ĕçе кампанилле мар, куллен туса пырас пулать.

Н. ПЕТУХОВ.

ВКП(б) Сĕнтĕр райкомĕн секретарĕ.

Государствăн Чăваш республикинчи ялхуçалăх институтĕнчи студентсем экзамене хатĕрленеççĕ. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: кăçал вĕренсе тухакан отличник-студентсем — М. Михайлов (сулахайра) тата В. Тимофеев.

К. Бабаев фото-ӳкерчĕкĕ.

Пуçланă ĕçе вĕçне çитермелле

Ленинла-Сталинла комсомол хăйĕн мухтавлă ĕçĕсемпе тата хăюллăхĕпе чапа тухнă. ВЛКСМ членĕсен—большевикла партин активлă помощникĕсем, унăн лозунгĕсемпе идейисене пурнăçа кĕртсе пыраканнисем пулса тăраççĕ. Комсомолецсем социализмлă строительствăн пур участокĕсенче те Пĕтĕм Союзри коммунистла (большевикла) партин XVIII съезчĕпе XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртессишĕн активлăн кĕрешеççĕ.

Шупашкарти ликеро-водочнăй заводри комсомолецсем уйрăм цехсенче вспомогательнăй материалсем (смола, пробка, этикет) мĕнчухлĕ кирлинчен ытларах тăкакланнипе интересленнĕ. Комсомолецсем çав материалсене перекетлесе хăварас тата вĕсене ытлашши тăкаклас мар тесе ĕçе хĕрӳллĕн тытăннă. Çапла вара, пĕрремĕш кварталта вĕсем 4.277 тенкĕлĕх смола, 3.715 тенкĕлĕх пробка, 651 тенкĕлĕх этикет перекетлесе хăварнă.

Улатăрти депори 72639-мĕш номерлĕ паровоз çинче ĕçлекен комсомолецсем Лунинăн чаплă опычĕсемпе усă курса ĕçленипе апрель уйăхĕнче 25 тонна ытла горючи перекетленĕ. Машинно-тракторнăй станцисенчи комсомолецсем те горючи перекетлес тĕлĕшпе çине тăрсах кĕрешеççĕ. Ку вăхăтчен МТ Станцисенчи нефтебазăсемпе трактор бригадисенче горючи перекетлес тĕлĕшпе çирĕп йĕрке тăвассишĕн сахал мар ĕççем туса ирттернĕ.

Элĕк районĕнчи комсомолецсем колхозлă ялсене йывăççем лартса симĕслетсе, вĕсене культурăллă сăн кĕртес тĕлĕшпе хăйсем çине обязательствăсем илнĕ. Çак обязательствăсем тăрăх, кашни комсомолецăн 10 йывăçран кая мар лартмалла пулнă. Комсомолецсем хăйсем çине илнĕ обязательствăсене ăнăçлăн пурнăçа кĕртрĕç. Вĕсенчен пример илсе, Чкаловски районри комсомол организацийĕсем те ялсенче йывăççем лартма тытăннă. Ку вăхăтчен районĕпе 8 пин йывăç лартнă.

Куславкка районĕнчи «Динамо» колхозри комсомолецсем колхоз хуçалăхĕнче кирлĕ ремесласене вĕренессине пуçарса ячĕç. Çапла тунипе вĕсем тимĕрçĕсем тата плотниксем, столярсем тытса ĕçлеттерсе ытлашши укçа-тенкĕ расходлассине чакарса пыраççĕ, ĕçкунĕн хакне ӳстерсе пыма тăрăшаççĕ.

Комсомолецсем хушшинче пултаруллă, уйхир командирĕсем, пуçаруллă руководительсем сахал мар ӳссе çитĕнчĕç. Нумай комсомолецсене Совет Союзĕн орденĕсемпе медалĕсене парса наградăланă, Чăваш АССР Верховнăй Совет Президиумĕн Хисеплĕ грамотисене панă тата республикăн Хисеп хăми çине кĕртнĕ. Çĕршер çамрăксене вырăнти советсен депутачĕсене суйланă, ялхуçалăх выставкин участникĕсем пулма çирĕплетнĕ. Большевиксен партийĕ ертсе пынипе Совет çĕршывĕнчи çамрăксем пур ĕçсене те çĕнтерме пултараççĕ. Парторганизацисем çамрăксен пурнăçĕпе кулленех интересленнĕ çĕрте комсомолецсем те активлăн ĕçлеççĕ, çамрăксем те яланах чаплă çĕнтерӳсем тăваççĕ.

Кӳренмелле пулин те, çакна палăртма тивет: тепĕр чухне пуçланă ĕçе вĕçне çитермесĕрех, шавласах ирттерсе янисем те пулкалаççĕ. Улатăрти паровозсем юсакан заводри комсомолецсем темиçе уйăх каялла хăйсем çине тимĕр-тăмăрпа цветной металл пуçтарма обязательство илчĕç. Çамрăк рабочисем хăйсем пуçарнă ĕçе пурнăçа кĕртме хастарлăн пуçăнчĕç. Цехсенче ятарласа тимĕр-тăмăр пуçтаракан бригадăсем тунă. Çапла вара, малтанхи вăхăтра 20 тонна тимĕр-тăмăр тата 600 килограмм цветной металл пуçтарса панă.

Анчах, вăхăт кăштах иртсенех, комсомолецсем аллисене усрĕç. Мĕншĕн тесен ВЛКСМ комитечĕ (комитет секретарĕ Волков юлташ) кунти çамрăксем пуçарнă ĕçе вĕçне çитерессишĕн комсомолецсене хавхалантарса пыман. Завод администрацийĕ те комсомолецсене активлăн пулăшни пулман. Çапла вара, пуçланă ĕç вĕçленмесĕрех юлнă.

Куславкка комбинатĕнчи комсомолецсем XVIII партконференци хыççăн предприяти территорийĕпе цехсенче хăшпĕр йĕркесене тума тытăннă, вĕсене çӳп-çапсенчен тата кирлĕ мар ăпăр-тапăрсенчен тасатнă. Çакă вăл паха ĕçĕн пуçламăшĕ кăна. Комсомолецсем часах малтанхи ӳсĕмсемпе лăпланса ларнă. Цехсенче халь малтанхи пекех йĕркесĕрлĕхсем нумай. Комбинат территорийĕнче тем те пĕр йăваланса выртать.

Паллах, предприятисенче тасалăхпа йĕркелĕх туса хурассишĕн кампанилле ĕçлени усă памасть, вăл ĕçе куллен туса пыни кирлĕ.

Акă, тепĕр факт илсе пăхар. Нумаях пулмасть Шупашкар хулинчи комсомолецсем йывăççем лартса хулана симĕслетес ыйтăва кăларса тăратрĕç. Ку ыйтупа ятарласа хулари пуçламĕш комсомол организацисен секретарĕсен канашлăвне туса ирттернĕ. Çак канашлура комсомолăн хула комитечĕн секретарĕ Эрре юлташ ВЛКСМ хула комитечĕн хулана симĕслетмелли пысăк планĕ çинчен каласа пачĕ. Унтанпа вăхăт чылай иртрĕ, анчах хулари комсомолецсем хулара тасалăхпа йĕркелĕх туса хурас тĕлĕшпе çаплах тивĕçлипе тытăнман-ха. Хулан хăшпĕр урамĕсенче (Ленинградская, Луговая т. ыт. те) çаплах пылчăк, çула якатса тухман, шкул участокĕсенче йывăççем лартман.

Иртнĕ çулта Шăхасан районĕнчи Тăрăн колхозĕнчи комсомолецсем пуçарнипе ворошиловла всадниксен кружокне организациленĕ пулнă. Малтанхи вăхăтра кружокра занятисем йĕркеллĕ пынă, каярахпа вара çак ĕç сӳнсе ларнă. Çак районрах Энтриялĕнче, Ушанарта тата ытти ялсенче те конно-лыжнăй ăмăрту туса ирттерме йышăннă. Çак чаплă пуçарăва пур енчен те пулăшса пымалла пулнă. Анчах комсомолăн районри организацийĕ енчен кирлĕ пулăшу пулман пирки комсомолецсем пуçарнине çирĕплетсе, ăна районри ытти колхозсене куçарма пултарайман.

Çӳлте кăтартса панă фактсенчен çакăн пек вывод тумалла: XVIII партконференцин решенийĕсене комсомолăн пур организацисем те тĕплĕн ăнланса илмен. Çавна пула ĕнтĕ производствăсенче тасалăхпа йĕркелĕх туса хурас тата чĕртаварсемпе материалсене перекетлес ĕç час-часах кампанилле пулса пырать.

Комсомол организацийĕсен умĕнче тăракан задачăсенчен пĕри вăл — пуçланă ĕçе вĕçне çитересси пулать.

Д. ПАРОЯТНИКОВ.

ВЛКСМ Чăваш обкомĕн секретарĕ.

Колхозри клуб

Колхоз клубĕ ял варринче ларать. Унта — зрительнăй зал, вуламалли зал, ялсоветпа колхоз правленин канцелярийĕсем. Зрительнăй залра — сцена, пукансем, лозунгсемпе плакатсем. Кунта спектакльсем, киносем, лекцисем, докладсем пулаççĕ.

Клуб çумĕнчех — колхоз драмкружокĕ. Вăл кăçал çак клуб сцени çинче 3 хутчен спектакль лартса панă.

Вуламалли залра — библиотека, хаçат-журналсем, домино, шашкăсем, хут купăс, гитара, балалайка, радио.

Каннă вăхăтра çамрăксем çеç мар, ватă колхозниксем те клуба пуçтаранаççĕ. Тĕрлĕ культурăллă вăйăсем выляççĕ, радио итлеççĕ, хаçат-журналсем, кĕнекесем вулаççĕ, спектакльсемпе кинокартинăсем кураççĕ, лекцисемпе докладсем итлеççĕ.

В. ТУРТУШ.

Вăрмар р., «Хĕрлĕ Мăрат» колхоз.

Хуçалăха перекетлĕ тытса пымалла

Сталинла пятилеткăсен çулĕсенче ирĕн çĕршыв питĕ пысăк çитĕнӳсем урĕ. Хăватлă индустри туса хунă, ромышленноçăн чылай çĕнĕ отраçли-не организациленĕ; пирĕн халь ма-инăсемпе хĕçпăшалланнă, тĕнчере чи ултра, коллективлă çĕрĕçĕ пур. Пи-ĕн çĕршывăн çав çĕнтерĕвĕсем çăмăл-н пулман, вĕсене эпир нумай жерт-сем тунипе, пысăк йывăрлăхсене снипе тата пур ĕçсенче те пере-тлĕх тунипе çĕнсе илме пултартă-ăр.

Пирĕн аслă çĕршывăн питĕ нумай уянлăхĕсем çулленех ӳссе пыраççĕ. нчах та пирĕн татах та пуянтарах, тах та хăватлăрах пулма пур май-м те пур—халăх пурлăхĕ çине питĕ имлĕн пăхни тата халăхăн кашни пĕр с укçине сыхласа перекетлени çеç ирлĕ.

Социализм çĕнтерӳ тунă çĕршывра орудованипе, чĕртаварпа, материал-мпе, топливăпа, электроэнергипе ирлĕ пек усă курса вĕсене экономи-ма питĕ пысăк ресурссем пур. Пур-рте те экономи туни пирĕн халăх çалăхне социализмлă воспроизвод-во валли çĕнĕ источниксем парать.

Парти тата унăн аслă çулпуçĕсем енинпа Сталин ĕççыннисене государ-вăн мĕнпур материаллă тата куль-рăллă хаклăхĕсем çине тимлĕн те хлавлăн пăхма вĕрентнĕ тата вĕрен-ççĕ те. Совет влаçĕн пирвайхи çу-сенчех Владимир Ильич Ленин—çĕр-та фабрикăсем рабочисемпе хресчен-н пурлăхĕ шулса тăнине, вăл пурлăх не вĕсем хăйсен пурлăхĕ çине пăхнă к тимлĕн пăхма кирлине кăтартса нă.

Совет предприятийĕн, учрежденин уководителĕ çине халăх пысăк шанăç нă, вăл—халăх тарçи, социализмлă рпăрлăха сыхлаканĕ. Пирĕн хозяйст-ник, социализмлă государствăн анчăклă çынни пулса тăраканскер, циализмлă пурлăха хăйĕн куç шăр-çине сыхланă пек сыхлама, çĕршыв пĕр чарăнмасăр хăвăрттăн малалла пытăр тесе халăх пурлăхне аслăлатса пыма тивĕçлĕ.

Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци хозяйственниксене тата парти организацийĕсене оборудованисемпе тата инструментсемпе туллин те тĕрĕс усă курма тата чĕртавара, материалсене, топливăна, электроэнергине перекетлĕн расходлама хушрĕ. XVIII партконференцин решенийĕсенче çапла каланă:

«Промышленноçлă предприятисемпе транспортра пĕтĕм материаллă пурлăхсене лайăх тытса усрамалла, предприяти руководителĕсем государствăн хăйсене шанса панă пурлăхне: çуртйĕрсене, оборудованисене, инструментсене, материалсене упрамалла.

Халăх пурлăхне тирпейсĕр, хуçалăхла мар тыткаланине халех пĕтермелле. Пирĕн промышленноçа валли питех те кирлĕ оборудованисем, чĕртаварсем, материалсем, инструментсем час-часах ăçта килнĕ унта йăваланса выртса, пăсăлса, тутăхса юрăхсăра тухнине, оборудованисене, çуртйĕрсемпе сооруженисене, чугунçулсен ĕçри составĕсене вăхăтра мар тата начар юсаса, вĕсене вăхăтсăрах пăсса стройран кăларнине халех пĕтерсе хумалла». Питĕ нумай фактсем хăшпĕр хозяйственниксем хуçалăха перекетлĕн тытса пыма пĕлменни çинчен калаççĕ. Пирĕн хуласенчи предприятисенче, промартельсенче, стройкăсенче, учрежденисенче хуçасăрлăха кăтартакан тĕслĕхсем нумай-ха. Чĕртавара, топливăна тата электроэнергине усăсăр пĕтернине, оборудовани ĕçлемесĕр тăнине, государство пурлăхĕ çине шеллемесĕр пăхнине час-часах курма пулать-ха.

Сăмахран, Шупашкарти ликерпа эрех заводĕнчи руководительсем (директор Кокорев юлташ) бутылкăсем çитмеççĕ тесе, час-часах ӳпкелешеççĕ, çав вăхăтрах хăйсемех бутылкăсене сыхласси çине пĕрре те тимлĕн пăхмаççĕ: заводăн пĕтĕм картишĕ тăрăх унта-кунта бутылкăсем, ещĕксем сапаланса выртаççĕ. Кашни бутылки 50 пус, кашни ещĕк 10 тенкĕ тăрать. Çапла, вĕсеп ура айĕнчех укçасем выртаççĕ.

Чĕртавара та кунта вырăнсăр, ытлашши расходлаççĕ. Кăçалхи пĕрремĕш кварталта ку заводра: настойкăсен морсне 9.628 тенкĕлĕх (ку шутра 3.255 тенкĕлĕх спирт-сырец), сахăр 2196 тенкĕлĕх, топливо 2.700 тенкĕлĕх ытлашши расходланă.

Отходсене чакарас тĕлĕшпе те чăнчăн кĕрешни çук-ха. Çапла, макарон фабрикинче 1 тонна продукци пуçне план тăрăх 5,5 килограмм отходсем пулмалла чухне, январь уйăхĕнче çав отходсем 7,2 килограмм, февральре — 8,9, мартра—11,9 килограмм пулнă.

Чăвашстройтрестăн автотранспортĕнче бензина кирек хăçан та ытлашши расходласа пыраççĕ, бензина ытлашши расходласси кунта 32 процента çитет. Шупашкарти автотранспортнăй контора та бензина перекетлĕн тытассишĕн кирлĕ пек кĕрешмест.

Хăшпĕр руководительсем хăйсен хуçасăрлăхне пула, пысăк тăкаксем тăваççĕ: брак, штрафсем, пени тата ыт. те. Пĕр ликерпа эрех заводĕнче çеç договорсене пăснăшăн, тӳлемелли сроксене ирттерсе янăшăн тата вагонсен простойĕшĕн кăçалхи пĕрремĕш кварталта 10.249 тенкĕ штраф тӳленĕ, кунсăр пуçне тĕрлĕрен организацисенчен илмесĕр выртакан укçа кунта 38.760 тенке çитет.

Электроэнергине тата шыва мĕнле расходласа пынине контроль туман пирки, Водосвет пĕрремĕш кварталта 35 пин тенкĕ яхăн укçа илеймен. Водосветри работниксем электроэнерги оборудованине тата водопроводсене сайра-хутра çеç тĕрĕслесе пăхаççĕ, çакă вăл аварисем пулма тата вĕсене пула электроэнерги тата шыв çуккипе предприятисенче простойсем пулма майсем парать.

Хăшпĕр предприятисемпе артельсенче ĕç укçине ытлашши расходлаççĕ. Çапла, Шупашкарти «Кожупряжь» артелĕнче пĕрремĕш кварталта ĕç укçине 4 пин тенкĕ ытлашши расходланă. Артель правленийĕн председателĕ Морковкин юлташ урапа маçĕ производствинче икĕ çын—заведующи тата рабочи тытса тăрать, вĕсене 1550 тенкĕ ĕç укçи тӳленĕ. Çав вăхăтрах халиччен пĕр килограмм маç та туса кăларман-ха.

Ку артельре учениксем мĕн чухлĕ ĕçленине те тĕрĕс шута илсе пыни çук, çавна пула учениксем тунă ĕçсене мастерсем час-часах хăйсен нарячĕсем çине çырса хурса укçа илеççĕ.

Социализмлă государствăн интересĕсем предприятисен руководителĕсенчен вĕсене шанса панă государство пурлăхне — çуртйĕрсене, оборудованисене, инструментсене, материалсене—тирпейлĕ тата лайăх сыхласа усрама ыйтаççĕ. Анчах фактсем ку тĕлĕшпе те предприятисенче тата промысла артелĕсенче ĕçсем лайăхах мар тăни çинчен калаççĕ.

«Пекарь» артелĕн руководителĕсем хăйсен пекарнисене нумай вăхăт хушши ремонт туман пирки çав тери япăхтарса янă. Çавна пула ултă пекарняран тăваттăшне халĕ хупса лартнă.

Чăвашстройтрестăн строительство площадкисенче материалсем питĕ те уçалăхла мар сыхланаççĕ. Сăмахран, ĕр çурт строительствинче кăна 4 онна известь усăсăр выртать, 1,5 тон-а алебастр йĕпенсе пăсăлнă, кирпĕч ӳрсе тăмалли йĕркесене пăсса пынă пирки кирпĕчсем нумай ванса пĕтеççĕ.

«Красный молот» артельре тата ытти хăшпĕр артельсенче те инструментсене кирлĕ пек сыхламаççĕ, вĕсем ăçта килнĕ унта йăваланса выртаççĕ. «Красный кустарь» артель правленийĕ те государство пурлăхне сыхласси çине начар пăхать. Артель картишĕнче нумай вăхăт хушши пысăк шыв кӳлленчĕкĕ выртнă, вăл çуртăн йывăç стенисене аркатса пынă, анчах çакă никама та пăшăрхантарман.

Çуртйĕрсен крышисене, сооруженисене ремонт тăвасси—пысăк вырăн йышăнать. Анчах пур руководительсем те çакăн пек «вак-тĕвек» çине çавăрăнса пăхни çук-ха.

Ку тĕлĕшпе макарон фабрикинчи руководительсене илсе кăтартма пулать. Кунта техникăллă çитменлĕхсене пула машинăсен простойĕсем кăçал тăватă уйăх хушшинче 1000 сехете çитнĕ. Оборудовани мĕнле тăнине техника енчен яланах тĕрĕслени çук, ăна авари пулнă хыççăн çеç ремонт тăваççĕ. Апрелĕн 23-мĕшĕнчен пуçласа майăн 4-мĕшĕччен фабрика ĕçлемен, ещĕксем пулман. Паллах, çав кунсем хушшинче фабрикăри пур оборудованине тĕплĕн пăхса тухса ăна ремонт тумаллаччĕ. Анчах çакна тума никамăн пуçне те шухăш пырса кĕмен иккен. Майăн 4-мĕшĕнче—простой пулнă вăхăт хыççăн ĕçлеме пуçланă пирвайхи кунĕнче—фабрикăри мĕнпур машинăсем, вĕсенче техникăллă çитменлĕхсем пулнă пирки, 1 сехет, майăн 5-мĕшĕнче—4 сехет, майăн 7-мĕшĕнче—8 сехет, майăн 8-мĕшĕнче—8 сехет ĕçлемесĕр тăнă.

Тепĕр пысăк ыйту вăл—электроэнергине перекетлесси. Кăçалхи февраль уйăхĕнче хулара электроэнергине мĕнле расходланине пĕлес шутпа рейд туса ирттернĕ. Ку рейд—хулара электроэнергине усăсăр нумай пĕтернине, хăшпĕр çĕрте ун çине хуçалăхла мар пăхнине тата ăна перекетлеме кирлине хакламаннине палăртрĕ.

Анчах, çакăн хыççăн та хăшпĕр руководительсем электроэнергине перекетлеме кирлине, ку мероприятин пĕлтерĕшне кирлĕ пек ăнланса илеймен иккен. Çапла, ликерпа эрех заводĕнче пĕрремĕш кварталра 3.462 тенкĕлĕх ытлашши электроэнерги çунтарнă. Макарон фабрикинче 1 тонна продукци пуçне планпа 94 киловатт-сехет электроэнерги пĕтермелле, анчах кунта мартра 94,4, апрельре—121,1 киловатт-сехет пĕтернĕ. Çакăн пекех хăшпĕр учрежденисенчи, суту-илӳ организацисенчи руководительсем тата домоуправляющисем те электроэнергине ытлашши расходлаççĕ.

Электроэнергине пысăккăн перекетлессишĕн пирĕн хула хуçалăхĕн пур отраçлисенче те — предприятисенче, килти пурнăçра тата ыт. çĕрте кĕрешмелле. Ку ĕç хулари мĕнпур пурăнакансен ĕçĕ пулма тивĕç. Сыхласа-перекетлесе хăварнă кашни киловатт электроэнерги вăл—государство укçине упрани, вăл пирĕн промышленноçа вăйлатма тата пирĕн хамăрăн пурнăçа лайăхлатма нумай пулăшу панине пĕлтерет, çакна яланах астуса тăмалла.

Предприятисен, учрежденисен, артельсен, суту-илӳ организацисен руководителĕсен тата домоуправляющисен халăхăн çак аслă пословицине нихçан та манмалла мар: «Кам пĕр пуса перекетлеме пĕлмест—çав хăй те пĕр тенкĕ тăмасть».

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хăйĕн решенийĕсенче парти организацийĕсен тимлĕхне промышленноçпа транспорт нушисемпе интересĕсемшĕн пĕтĕм вăйпа тăрăшасси еннелле татăклăнах çавăрма кирли çине кăтартрĕ. Парти организацийĕсем предприятисен ĕçĕсене тăтăшах тĕпчесе пĕлмелле, вĕсен нушисемпе ыйтăвĕсене палăртса пымалла, хуçалăх организацисене куллен туса пыракан ĕçре пулăшу памалла.

Мĕнпур парторганизацисен пысăк задачисенчен пĕри вăл—халăх хуçалăхĕн пур участокĕсенче те çирĕп экономи тăвассишĕн кĕрешесси пулса тăрать. «Пирĕн пур работниксене те, пĕчĕккисенчен пуçласа пысăккисем таранах, çапла ĕçлекен тумалла: вĕсем государствăпа халăх умĕнче ответлă пулассине яланах астуса тăччăр, халăх пурлăхне упрасси тата ăна тирпейлĕ тытасси, расходланă чухне экономи тăвасси тата ĕçре халăх укçин пĕр пусне те упрасси вĕсен обязанноçĕ пулса тăнине яланах астуса тăччăр» (Молотов).

М. АНДРЕЕВ.

ВКП(б) Шупашкар хула комитечĕн секретарĕ.

Етӗрне—Ҫӗмӗрле ҫулӗ ҫинче

Етӗрнепе Ҫӗмӗрле хушшинчи ҫулйӗр строительствинче Сӗнтӗр, Етӗрне, Элӗк, Хӗрлӗ Чутай — пурӗ 14 районри колхозсем ӗҫлемелле. Анчах хальхи вӑхӑтра хӑшпӗр районсенчи, сӑмахран, Советски, Вӑрнар районӗсенчи колхозниксем ҫул ҫинче ӗҫлемеҫҫӗ.

Ҫулйӗр строительствинче халӗ Етӗрне, Калинински, Сӗнтӗр районӗсенчи колхозсем кӑна ӗҫлеҫҫӗ. График тӑрӑх ҫак районсенчен кашни кун 1000 ҫын ҫул ҫине тухмалла пулсан, 600 — 400 ҫын ҫеҫ тухаҫҫӗ.

Етӗрне районӗ 1600 кубометр хӑйӑр турттарас вырӑнне 2854 кубла метр турттарнӑ. Тӑпра алтса турттарасси те лайӑх пулса пырать. Кашни кун ҫул ҫинче 572 ҫын ӗҫлет.

Пӗтӗмӗшпе илсен, чул тата хӑйӑр хатӗрлесе турттарас ӗҫ начар тӑрать. Сӗнтӗр районӗн Етӗрнепе Ҫӗмӗрле хушшинчи ҫулйӗр строительстви валли 4 пин кубометр чул кӑлармалла пулнӑ, 30 кубометр кӑна кӑларнӑ.

Хӗрлӗ Чутай районӗ ҫулйӗр строительствине уйрӑмах начар хутшӑнать. Июнӗн 14-мӗш тӗлне чул пачах турттарса кӑларман.

Ҫулйӗр строительствинче суту-илӳ организацийӗсем начар ӗҫлеҫҫӗ. Етӗрне райсоюзӗн столовӑй организацилемелле пулнӑ, халӗ те уҫман.

П. ЯРГУНЬКИН.

Вӑраха яма юрамасть

Етӗрнепе Ҫӗмӗрле хушшинчи тракт ҫинче хӗрӳллӗ ӗҫ пуҫланчӗ. Ҫӗмӗрле районӗнчи колхозниксемпе колхозницӑсем 87,88 тата 89-мӗш километр ҫинче ӗҫлеме тытӑнчӗҫ.

«Красный Октябрь» колхозран килнӗ бригада 3 кун хушшинче 202 метр тӑршшӗ канав чаврӗ. Волкова, Иванова, Антонова, Романова, Пахомова юлташсем кулленхи нормӑна ирттерсе тултараҫҫӗ. Тӑван ялсоветӗнчи «Ударник» колхоз членӗсем 111,9 кубометр ҫӗр чавнӑ.

Анчах ҫулйӗр строительстви ӗҫне районри колхозсем тата единоличник-хресченсем пурте мар тытӑнчӗ-ха. Колхоз руководителӗсем, ялсовет исполкомӗсен председателӗсем ку ӗҫ хӑй тӗллӗн пулса пырасса шанса лараҫҫӗ. «Красный пахарь», «Волга», «1-ое Мая», «Самолет», «Комбайн» колхозсем начар ӗҫлеҫҫӗ. Единоличник-хресченсем ҫулйӗр строительствинче ӗҫлеме пачах тытӑнман темелле.

Ҫӗмӗрле районӗ ҫулйӗр строительстви планне иртнӗ ҫулта 59 процент кӑна тултарнӑ. Кӑҫалхи ӗҫсен калӑпӑшӗ пысӑк. Ҫакна шута илсе парти, совет организацийӗсен ҫулйӗр строительстви ҫине ытларах ҫаврӑнса пӑхмалла, ку ӗҫе вӑраха тӑсса яма юрамасть.

А. ВАСИЛЬЕВ.

Малта пыракан цехра

ҪӖМӖРЛЕ. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**). Древкомбинатри пӗрремӗш номерлӗ цех коллективӗ ҫурҫул планне срокчен тултарассишӗн хастарлӑн кӗрешет. Цех кашни кунах график тӑрӑх ӗҫлесе пырать, плана ытлашшипех тултарать. Июньри пирвайхи 7 кун хушшинче уйӑхри плана 29,6 процент тултарнӑ.

Ҫак результат вӑл — чи малтанах цеха материалсем, чӗртавар парса тӑрассине лайӑхлатнинчен, станоксене пӗтӗм хӑвачӗпе ӗҫлеттернинчен килет. Простойсем пулмаҫҫӗ. Василий Ширяев, Владимир Козлов, Семен Чимров бригадисем паха результатсем кӑтартаҫҫӗ. Вӗсем кулленхи плана 150 процентран кая мар тултараҫҫӗ. Майӑн 7-мӗшӗнче Козлов юлташ бригади (бригадӑра 6 ҫын) плана 204 процент, Чимров юлташ бригади 194 процент тултарчӗҫ. Афанасьев, Гигишев юлташсем ертсе пыракан станочниксен бригадисем те 130—190 процент тултарса пыраҫҫӗ.

Смена пӗтнӗ хыҫҫӑн мастерсем ӗҫ итогӗсене шутласа тухма тытӑнаҫҫӗ. Кам мӗн чухлӗ продукци туса кӑларнӑ? Результатсем куҫ умӗнчех: сменӑсем пурте плана ирттерсе тултарнӑ. Финк юлташ смени пуринчен малта пырать. Вӑл вӑтамран илсен, май уйӑх пуҫланнӑранпа кашни кунах плана 130 процент тултарса пырать, ун хыҫҫӑн Орешниковпа Варакин сменисем пыраҫҫӗ, вӗсем 115—124 процентшар тултарса ӗҫлеҫҫӗ.

Ку цифрӑсем кӑтарту хӑми ҫинче курӑнса тӑраҫҫӗ, ӑна кашни рабочи курать.

Подсобнӑй хуҫалӑха тӗреклетмелле

ВӐРНАР. Фосфорит заводӗнче иртнӗ ҫулта подсобнӑй хуҫалӑх организацилерӗҫ. Кӑҫал 45 гектар ҫине викӑпа сӗлӗ акса хӑварчӗҫ, 13 гектар ҫине ҫӗрулми, пахча-ҫимӗҫсем лартнӑ. Хуҫалӑхра хальхи вӑхӑтра 7 ӗне.

План тӑрӑх, подсобнӑй хуҫалӑхран кӑҫал рабочисене 50 центнер ҫӗрулми, 87 центнер помидор, 37 центнер хӑяр тата 50 центнер купӑста сутмалла. Хуҫалӑхӑн пурлӑхӗ те ӳсет.

Анчах подсобнӑй хуҫалӑха тӗреклетес тӗлӗшпе ҫителӗксӗр ӗҫлеҫҫӗ-ха. Лаша кӳлмелли хатӗрсем ҫитмеҫҫӗ, сӑмахран, икӗ лаша валли пӗр хӑмӑт кӑна. Ене витине те туса ҫитермен.

Я. ПЕТРОВ.

Семинар ирттернӗ

ПЕПРЕҪ. ВКП(б) райкомӗн агитаципе пропаганда отделӗ вулав ҫурчӗсемпе клуб заведующийӗсен икӗ кунлӑх семинарне ирттерчӗ. Унта вулав ҫурчӗсен ӗҫӗсем ҫинчен сӳтсе-явнӑ. Ҫавӑн пекех пӗтӗм тӗнчери лару-тӑру ҫинчен доклад итленӗ.

Ф. КИРИЛЛОВ.

ТРАКТОРИСТ

Хаклӑ тӑракан пысӑк машинӑна алла шанса панӑ чухне такам та хумханатех ӗнтӗ. Ҫавӑн пек, Анатолий Михайлов та, 1932 ҫулта хӑйне пуҫласа пысӑк машина—трактор шанса панӑ чухне хумханнӑ. Материальнӑй пайсене начар пӗлнӗ теме ҫук. Чӑннипех тракторист пулма ӗмӗтленнӗскер, ҫине тӑрсах вӗреннӗ вӑл.

...Хӗвел хӗртсе пӑхнӑ. Уйсемпе ҫырмасенче, вӑрмансенче юр хӑвӑрт ирӗлсе шыв пулса, ҫырмасем тӑрӑх васкаса юхнӑ. Ҫуркунне хӑйӗн йӑлине кӗрсе ҫитнӗ. Ӑҫта килнӗ унта ҫурхи кайӑксем хитре юрӑ шӑрантарнӑ. Ҫакӑн пек илемлӗ ҫуркуннехи илемлӗ кунсенчен пӗринче, колхозсен уйӗсенче, ӑҫта пӑхнӑ унта ӗҫлекенсем курӑнкалама пуҫланӑ. Колхозниксем ҫӗр пиҫсе ҫитнӗ вырӑнсене суйла-суйла илсе, плугсемпе сухаланӑ. Вӗсем ака ӗҫӗн срокне пур майсемпе те кӗскетсе пыма ӗмӗтленнӗ. Социализмлӑ ӑмӑрту сарӑлса пынӑ. Анчах хӑшпӗр колхозсенче ӗҫ вӑйӗ ҫителӗклӗ пулман. Нумай колхозсем темӗн чухлӗ тӑрӑшсан та ҫуракине 6—7 кун хушшинче ирттерейрес ҫукчӗ-и тен... Колхозсене тракторсем пӗрремӗш хут килсе ҫитеҫҫӗ.

Анатолий Кириллович шӑп ҫав ҫулхине пӗрремӗш хут трактор ҫине ларса колхозӑн анлӑ уйне тухать. Практикӑллӑ ӗҫре опыт ҫукки ӑна чӑннипех те хумхантарать. Вӑл хӑйне шанса панӑ хурҫӑ лашана пӗрремӗш хут тытса пырса, пысӑк участок тавра пӗрремӗш суха касси туса ҫаврӑнать... Трактора участок ҫине кӗртсе ячӗ. Нӳрӗ тӑпра ҫинче трактор урапи пӗр вырӑнта ҫаврӑнса тӑрать. Нимӗн тума та пӗлмест ҫамрӑк тракторист. Камран пулӑшу ыйтас-ха? Районӗпе шырасан та опытлӑ трактористсем тупма ҫук. Машинно-тракторнӑй станцине кӑҫал кӑна организациленӗ. Пур бригадӑсенче те пӗр уйӑх маларах кӑна курсран вӗренсе тухнӑ трактористсем ҫеҫ ӗҫлеҫҫӗ. Вӗсем пурте хурҫӑ лаша ҫине пуҫласа улӑхса ларнӑ. Никамӑн та ӗҫ ытлах ӑнмасть пулӗ-ха. Кам ҫине шанас?

Тӑхӑр ҫул каярахпа чӑннипех те ҫавӑн пек пулнӑ. Трактор чӑхӑмланӑ. Ӑнсӑртран мотор ӗҫлеме чарӑнса ларнӑ. Мӗн-кӑна пулман ун чухне! Анатолий тракторист пулма ӗмӗтленнӗ. Чӑнчӑн тракторист пуласшӑн пулнӑ вӑл, ҫак ӗҫе пӗтӗм чӗререн юратнӑ. Ҫавӑнпа та малтанхи кунсенче тата малтанхи ҫулсенче килсе тухнӑ йывӑрлӑхсене ҫӗнтерсе пынӑ.

Пӗр сезон ӗҫлесен Анатолий Михайлова колхоза чӗнсе илеҫҫӗ. Анчах пӗрре вӗреннӗ тата юратнӑ машинипе те асран кайман. Ҫуллахи вӑхӑтра плугпа суха тунӑ, жнейкӑпа тырӑ вырнӑ, молотилкӑпа авӑн ҫапнӑ. Колхозра та сахал мар тӗрлӗ машинӑсем. Анатолий трактора пур машинӑран та ытларах юратнӑ. Ҫавӑнпа та вӑл 1935 ҫулта каллех хӑй ӗҫлекен машина ҫине куҫать. Тракторпа ӗҫлеме тытӑнать. 1938 ҫулта, уборка пуҫлансан, комбайн ҫине куҫараҫҫӗ ӑна. Коночкин комбайнерӑн помощникӗ. Хӑй юлташӗпе сезон хушшинче 304 гектар ҫинчен пухса кӗрсе, ытти комбайнерсенчен мала тухаҫҫӗ. Ҫапла ӗнтӗ Анатолий тракторпа кӑна мар, комбайнпа та ӗҫлеме вӗренсе ҫитет.

Ҫемҫе суха ҫине куҫарса шутласан, сезон хушшинче 293 гектар ӗҫлемелле. Ҫавӑн пек пулнӑ трактор нагрузки. Тракторист Анатолий Михайлов 409 гектар сухалать. 996 килограмм горючи перекетлесе хӑварать.

Тепӗр ҫул иртсен, 1940 ҫулта, вӑл татах та чаплӑ ӳсӗм тӑвать. Вунпилӗк лаша вӑйлӗ тракторпа 584 гектар ытла сухалать, 1.346 килограмм горючи перекетлесе хӑварать.

Ӑҫта-ха ӳсӗмсен сӑлтавӗ? Техникӑна лайӑх пӗлнинче. Унпа пӗлсе усӑ курса, вӑл мӗн пама пултарнине пӗтӗмпех илме тӑрӑшнинче.

— Горючисене перекетлесси,—тет Михайлов юлташ,—карбюратора тӗрӗс пӑхса тӑнинчен нумай килет. Эпӗ ӑна инструкци хушнӑ тӑрӑх пӑхса, майлаштарса тӑратӑп. Клапансене вӑхӑтра питӗрсе хуратӑп. Бензин, краҫҫын тата ытти таврашсене усӑсӑр тӑкакласа пӗтерместӗп. Шатунсем патне пӗр вӑхӑтра ҫу йӗркеллӗ пырса тӑмастчӗ. Эпир ӑна часах майлаштарса лартрӑмӑр.

Инструкци хушнӑ тӑрӑх воздухоочиститель патӗнчи ҫӑва пӗр хут улӑштарса тӑма тытӑнтӑмӑр. Ҫакӑ лайӑх результатсем пачӗ.

Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкин участникӗсен паха опычӗсемпе вӑл туллин усӑ курать. Вӗсен паха ӗҫне кӗнеке, хаҫат-журнал тӑрӑх вӗренет.

— Анатолий Михайлов нихӑҫан та кая юлса тӑмасть. Бригадӑна мала тӑларма тӑрӑшать,—тет трактор бригадин бригадирӗ Черняев юлташ. Вӑл чӑнах та ҫапла ӗнтӗ. Ҫак иртнӗ ҫуракире сменӑра 24 ретлӗ сеялкӑпа 14 гектар вырӑнне 29 гектар акса, 14 килограмм горючи перекетлесе хӑварнӑ. Пӗтӗмӗшпе илсен ҫуракинчи ӗҫ планне ытлашшипех тултарнӑ.

Халӗ ҫӗртме сухи тӑваҫҫӗ. Михайлов юлташ сменӑра 4 гектар сухалас вырӑнне 6 гектар, хӑшпӗр кунсенче 8 гектар та сухалать.

Вӑл ӗҫлекен бригадӑри ытти трактористсем те нормӑна вӑхӑтра тултарса пыраҫҫӗ. Ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерессишӗн социализмлӑ ӑмӑрту сарӑлса пырать. Михайлов Шишкинпа ӑмӑртӑва тухнӑ.—Тӑрӑшса ӗҫлемесен май килмест, ахалӗн Шишкин юлташ манран иртсе кайма пултарать,—тет Михайлов. Пӗр-пӗрин ӗҫне сӑнаса пыраҫҫӗ. Кая юлакансене мала тухма пулӑшаҫҫӗ.

Т. МАЙОРОВ.

Ҫӗрпӳ р.

Фермӑра ӗҫлекен хӗр

— Эх, ачам, аҫу чунне пӳлӗхҫӗ упраса усраймарӗ. Аҫу пурӑннӑ пулсан, эпир те капла пулман пулӑттӑмӑр... Ак халь камӑн вӑй ҫитет—пурте пирӗн ҫине тӑраҫҫӗ. Юлашки анана, аҫун ят анине Салакайӑк хуторне касса пачӗҫ. Эх, ачам, епле пурнӑпӑр ӗнтӗ?—ӗсӗклесе йӗрсе янӑ амӑшӗ хӑйӗн ҫумӗнче ларакан Ульянӑна ҫурӑмӗнчен лӑпкаса.— Хӑть сана та пулин арҫын чунӗ паман-ҫке турӑ...

Амӑшӗ ҫӑкӑр-тӑвар, ҫи-пуҫ, вут-шанкӑ тата куланай тӳлеме укҫа-тенкӗ ҫуккишӗн татӑлса макӑрнӑ.

— Ӑҫта-ши хурлӑхлӑ пурнӑҫӑн пуҫламӗшӗ, ӑҫта-ши вӗҫӗ?..

Хӗрӗ вӑййа тухса кайнӑ хыҫҫӑн та, хура пӳртре амӑшӗ ахлатнӑ сасӑ нумайччен чуна пӳлӗнтерсе, чӗрене хӗстерсе ыраттарса тӑрать. ...Анчах ку паянхи пурнӑҫ мар, вӑл авалхи ылханлӑ саманан пӗр сыпӑкӗ.

Чӑн пурнӑҫ, хаваслӑ ӗҫ ҫинчен, телейлӗ ӗмӗр ҫинчен Ульяна амӑшӗн ролӗнче вылякан Зинаида Семенова хӑй каласа парать.

Июнӗн 11-мӗшӗнче Калинински районри «Алмаз» колхозӑн драмколлективӗ театр самодеятельноҫӗн республикӑри смотрӗнче М. Беловӑн «Пурнӑҫ пуҫламӗшӗ» пьесине лартса пачӗ. Ульяна амӑшӗн ролӗнче Зинаида Семенова вылярӗ. Вӑл колхозӑн сысна ферминче ӗҫлекен ҫамрӑк хӗр.

Зинаида ӗҫлекен ферма районра малта пыракан фермӑсенчен пӗри шутланать.

Фермӑна чӑнах та тиркеме май ҫук. План тӑрӑх унта 120 сысна пулмаллаччӗ, вӗсем халь 203 пуҫа ҫитерсе, плана 168,5 процент пурнӑҫланӑ. Государствӑна аш-какай парассине те тахҫанах тултарнӑ.

— Нумай пулмасть, пӗр сысна ҫури чирлерӗ те хӑвӑртрах ветфельдшер патне чупрӑмӑр, сывалса юлчӗ, пурсӑмӑр та хӗпӗртерӗмӗр. Урӑх чир-чӗр выльӑх картине килсе кӗмен вара. Сыснасене эпир кӗнеке ҫинче вӗрентнӗ пек пӑхатпӑр,—каласа парать вӑл,—тасатасси, ҫитересси, ӗҫтересси, усӑлтарса ҫӳретесси... Вӑлашкасене, вите урайӗсене кашни кунах хампа пӗрле ӗҫлекен тантӑш хӗрпе чӗретлӗн ҫуса тӑратпӑр. Вӑл хальтерех кӑна ӗҫлеме тытӑнчӗ-ха, ӑна вӗрентмеллисем те пулаҫҫӗ.

Зинаида кӑҫалхи пилӗк уйӑх хушшинчех 200 ӗҫкунӗ ытла тунӑ, уйӑхне аллӑшар ӗҫкунӗ тунисем те пулнӑ унӑн. Партипе правительствӑн колхозниксене выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстернӗшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановленийӗ тухсан, ӗҫ тата ӑнӑҫлӑрах, кӑмӑллӑрах кайнӑ. Ӑна вӗсем темиҫе хутчен сӳтсе-явса, тӗплӗн вӗренсе ҫитнӗ.

Малтанхи вӑхӑтсенче фермӑра ӗҫлекенсем пурӑнмалли пӳртре ытла та таса мар, йӗркесӗр пулнӑ. Халь ӗнтӗ кашниннех уйрӑм койка, одеяло, простыньсем.

— «Пурнӑҫ пуҫламӗшӗ» ҫинчи Ульяна пек, мӑшкӑл курасси ҫук халь пирӗн ӗмӗрте. Колхозра эпир пурте телейлӗ пурнӑҫпа пурӑнатпӑр, ыранхи куншӑн йӗрсе ларма кирлӗ мар. Пурте пур, пурте ҫитет, тӑрӑшса ӗҫле, ан ӳркен ҫеҫ,—вӗҫлет Зинаида хӑйӗн сӑмахне.

Зинаида нумай пулмасть комсомол ретне кӗме заявлени пачӗ.

К. КОЛЬЦОВ.

Пахча-ҫимӗҫ ӑстаҫисем патӗнче

ЧКАЛОВСКОЕ. Анат Туҫари «Ҫӑлтӑр» колхоз районра чи малта пыракан колхозсенчен пӗри шутланать. Колхоз виҫҫӗмӗш ҫул ӗнтӗ Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкин участникӗ пулса тӑрать.

Кунта уйрӑмӑнах пахча-ҫимӗҫ бригадин ӗҫӗсем лайӑх. Ҫак бригада 6-мӗш ҫул ӗҫлет. Малта пыракан агротехникӑна пурнӑҫласа пырса, бригада хӑйӗн тупӑшлӑхне ҫулсеренех пысӑклатса, пуянлатса пырать. Иртнӗ ҫулта гектартан купӑста 360 центнер, хӑяр 380 центнер, помидор 22 центнер, сухан 136 центнер, 0,25 гектартан 78 центнер арбуз туса илнӗ. Пахча-ҫимӗҫ сутнипе иртнӗ ҫулта 68 пин тенкӗ тупӑш илнӗ.

Колхоз иртнӗ кӗркунне теплица тунӑ. Кӑҫал март уйӑхӗ тӗлне 3,68 центнер симӗс сухан ӳстернӗ. Халӗ теплицӑра хӑяр, купӑста, редиска питӗ лайӑх ӳсеҫҫӗ. Хӑярсем ӳссе ҫитрӗҫ, вӗсене столовӑйне параҫҫӗ. Малтанхи хӑярсене Мускава, Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкине ярса панӑ. Ҫӗнӗ хӑяр, сухан сутса халӗ 2250 тенкӗ тупӑш илнӗ те ӗнтӗ, январь уйӑхӗнчен пуҫласа тӗрлӗрен пахча-ҫимӗҫ вӑррисем 1800 тенкӗлӗх сутнӑ.

Колхозӑн пахча-ҫимӗҫ плантацийӗ Пӑва шывӗ тӑрӑх сарӑлса выртать. Кунта халӗ 7,35 гектар ҫине пахча-ҫимӗҫ лартма хатӗрленеҫҫӗ. Колхозрах халиччен пулман культурӑсем (арбуз, дыня таврашсем) ӳсеҫҫӗ.

Пахча-ҫимӗҫ бригадине пахчаҫ А. Л. Кошкин ертсе пырать. Вӑл пирӗн республикӑри паллӑ пахчаҫсенчен пӗри шутланать. Вӑл хӑйӗн ӗҫне чӗререн тӑрӑшса туса пырать. Бригадӑра 18 ҫын, вӗсем тӑрӑшса, пӗр-пӗринпе ӑмӑртса, ӗҫре лайӑх тӗслӗхсем кӑтартса ӗҫлеҫҫӗ. Акӑ, Фрол Данилович Рыбакова илер. Вӑл ӗҫре яланах маттур, ӗҫчен, ӗҫлеме юратакан старик. Рыбаков пахчара 6 ҫул хушши ӗҫлет ӗнтӗ. Ватӑ пулин те иртнӗ ҫул 500 ӗҫкунне яхӑн тунӑ. Ҫавӑн пекех комсомолец Н. Платонов, А. Баринов, колхозниксем те ӗҫре лайӑх примерсем параҫҫӗ.

Пахчаҫсен бригади кӑҫал тата лайӑхрах ӗҫлесе, тухӑҫлӑ пахча-ҫимӗҫ туса илессишӗн тӑрӑшать. Пӗтӗм бригадӑна кӑҫал ялхуҫалӑх выставкин участникӗ пулма ҫирӗплетнӗ.

М. СОРОКИН.

Колхозсенче сурӑхсене сӑвасси ҫинчен

«Колхозсем, колхозниксен килӗсем тата единоличниксен хуҫалӑхӗсем сурӑх сӗтӗнчен хатӗрленӗ брынза-сыра государствӑна обязательнӑй йӗркепе тӑратасси ҫинчен» СССР Совнаркомӗ йышӑннӑ постановлени тӑрӑх, 1941 ҫултан пуҫласа колхозсем, вӗсем ҫумне ҫирӗплетсе панӑ ҫӗр лаптӑкӗн кашни гектарӗнчен шутласа, государствӑна брынза-сыр тӑратма тытӑнаҫҫӗ. Ҫавнашкалах колхозниксен килӗсемпе единоличниксен хуҫалӑхӗсем те обязательнӑй йӗркепе брынза-сыр тӑратаҫҫӗ.

Ҫак постановлени колхозсенче общественнӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫе вӑйлатма, сурӑхсен продуктивлӑхне тата вӗсенчен ытларах тупӑш илессине ӳстерме май парать.

Чӑваш республикинчи колхозсене тата колхозник килӗсемпе единоличниксен хуҫалӑхӗсене 1941 ҫулта государствӑна обязательнӑй йӗркепе брынза-сыр тӑратассинчен хӑтарнӑ. 1942 ҫултан пуҫласа вара, постановлени тӑрӑх палӑртнӑ нормӑпа, государствӑна брынза-сыр тӑратма тытӑнмалла.

1942 ҫулта государствӑна брынза-сыр тӑратмалли плана ӑнӑҫлӑн тултарас тесен, сурӑхсене сӑвас ӗҫе кӑҫалах организацилемелле. Мӗншӗн тесен сурӑхсене сӑвасси пирӗн республикӑра ҫӗнӗ ӗҫ пулса тӑрать.

Украинӑра, Крымра, Кавказра тахҫантанпах брынза тата сыр тунӑ ҫӗрте сурӑх сӗчӗпе усӑ кураҫҫӗ. Ҫак облаҫсемпе республикӑсенчи тата крайсенчи колхозсем государствӑна сурӑх сӗчӗ тӑратнипе пысӑк тупӑш илеҫҫӗ. Сӑмахран, Полтава облаҫӗнчи Кишеньковски районри «Спильня Праця» колхоз сурӑхсен сӗтӗнчен тунӑ продуктсене сутса 9.173 тенкӗ тупӑш илнӗ. Крым АСС Республикинчи Маяк-Салынски районри колхозсем государствӑна сурӑх сӗчӗ тӑратнипе кашни пин сурӑх пуҫне ҫулсеренех 20-шер пин тенкӗ тупӑш илеҫҫӗ.

Пирӗн республикӑри колхозсенче те сурӑхсене сӑвас ӗҫе организацилемелле тата сурӑхсенчен хушса пысӑк тухӑҫ илме пур майсем те ҫителӗклӗ.

Сурӑх сӗчӗ хӑйӗн химиллӗ составӗ енӗпе ӗне сӗтӗнчен малта тӑрать. Вӑтам шутпа ӗне сӗчӗ ҫинче 4 процент ҫу пулсан, сурӑх сӗтӗнче 6—7 процент тата унтан та ытларах шутланать. Сурӑх сӗчӗ белок-казеин нумай пирки хаклӑ пулса тӑрать. Ӗне сӗтӗнче 2,5 процент белок пулсан, сурӑх сӗтӗнче—5,3 процент. Ҫавӑнпа та сурӑх сӗтӗнчен, ӗне сӗчӗпе танлаштарсан, сыр тата брынза ытларах тухать.

Пӗр килограмм брынза тума 3,8 литр сурӑх сӗчӗ кирлӗ пулсан, ӗне сӗчӗ вара 6,5 литр кирлӗ пулать. Ҫапла вара сурӑх сӗчӗ апат-ҫимӗҫ ресурсӗсене ӳстерес ҫӗрте пысӑк вырӑн йышӑнать, ҫитменнине тата пысӑк пахалӑхлӑ сыр пулать.

Пирӗн задача—колхозсенче сурӑхсене сӑвас ӗҫе йӗркелесси, сурӑх сӗтӗнчен тӗрлӗрен продуктсем тӑвакан пунктсем хатӗрлесси тата ҫав пунктсем валли кирлӗ япаласем туянасси, ҫавнашкалах лайӑх ӗҫлекен колхозниксенчен сурӑх сӑвакансен кадрӗсене хатӗрлесси пулать.

Какайпа ҫӑмшӑн усракан английски тата романовски ӑрат сурӑхсемсӗр пуҫне ытти ӑрат сурӑхсене пурне те сума юрать. Пирӗн республикӑра вырӑнти сурӑхсене метизаци урлӑ вӗтӗ ҫӑмлӑ сурӑхсемпе ӑратлантарни сурӑхсене сӑвас тата брынза тӑвас ӗҫсене тивӗҫлипе организацилеме май парать.

Сурӑхсене сӑвас ӗҫе пӗлсе организацилесен, вӑл путексене пӑхса ҫитӗнтерес ӗҫре чӑрмантармасть. Ҫавӑнпа та путексем 2,5—3 уйӑха ҫитсен, ҫав вӑхӑтра вӗсем лайӑх, сывлӑхлӑ пулсан, вара сурӑхсене сума юрать.

Путексене амӑшӗнчен уйӑриччен сурӑхсене талӑкра пӗр хут кӑна сумалла, мӗншӗн тесен путексене сӗт ӗҫме ирӗк памалла. Ҫавна май путексене амӑшӗсенчен талӑкра пӗр вӑхӑт хушши кӑна уйӑрмалла. Путексене амӑшӗсенчен ирхине уйӑраҫҫӗ те, каҫченех курӑк лайӑх ҫитӗннӗ участоксем ҫинче уйрӑмӑн ҫӳретеҫҫӗ. Каҫхине сурӑхсене сӑваҫҫӗ, путексене амӑшӗсемпе пӗрле ҫӗр каҫараҫҫӗ. Кун пек чухне путексем талӑкӗпех тутӑ пулаҫҫӗ. Тепӗр йӗрке тӑрӑх, путексене кӑнтӑрла амӑшӗсемпе ҫӳретеҫҫӗ, каҫхине уйӑраҫҫӗ. Кун пек чухне сурӑхсене ирхине путексемпе пӗрлештериччен сӑваҫҫӗ. Путексене амӑшӗсенчен йӑлтах уйӑрса ҫитерсен, е путексем 2,5—3 уйӑха ҫитсен кӑна сурӑхсене талӑкра ик-виҫ хут сума тытӑнас пулать.

Сурӑхсене сӑвас ӗҫе тепӗр майпа та организацилеме пулать. Сурӑхсем прамласанах, пӗр сурӑх патне тепӗр сурӑх путекне пӗрлештереҫҫӗ. Путексӗр юлнӑ сурӑхсене прамланӑ хыҫҫӑнах сума тытӑнаҫҫӗ. Чуптарас умӗн сурӑхсене сума пӑрахмалла, мӗншӗн тесен вӗсен канмалла, чупас вӑхӑт тӗлне самӑр пулмалла.

Сума тытӑнсан, малтанхи кунсенчех путексене концентратсемпе тӑрантарма тытӑнас пулать. Амӑш сӗтне ҫитерме чарӑнсан путексене кашнине 25—50 грамм концентрат памалла. Путексемшӗн чи лайӑх апат вӑл—вӗтетнӗ тӗштырӑ (сӗлӗ, урпа, шултра ҫӑнӑх). Путексене амӑшӗсенчен кӑнтӑрлахи вӑхӑтра уйӑрнӑ чухне вӗсене каҫпала, каҫхи вӑхӑтра уйӑрнӑ чухне, тата ирхине тӑрантармалла. Путексене амӑшӗсенчен уйӑрса ҫитерсен, вӗсене курӑк лайӑх ҫитӗнекен вырӑнсенче ҫӳретмелле, концентрат апатсен хисепне ӳстерсе, кашни путеке 100—200 грамм таран памалла тӑвас пулать. Кунпа пӗрлех кунсерен кашни путеке 3—5-шер грамм шӑмӑ ҫӑнӑхӗ памалла. Ҫакӑ путексен шӑммисене ҫирӗплентерме пулӑшать.

Сурӑхсенчен ытларах сӗт суса илес тесен талӑкра темиҫе хутчен сумалла тата вӗсене лайӑх апатпа тӑрантарма кирлӗ. Полтава облаҫӗнчи Кишеньковски районри «VII съезд Советов» колхозра кашни сурӑха талӑкра виҫӗ хутчен сунипе тата сурӑха икшер килограмм симӗслӗ апат (люцерна тата сӗлӗ) ҫитернипе вӑтам шутпа талӑкра кашни сурӑхран сӗт суса илессине 700 грамран 1200 грама ҫити ӳстернӗ.

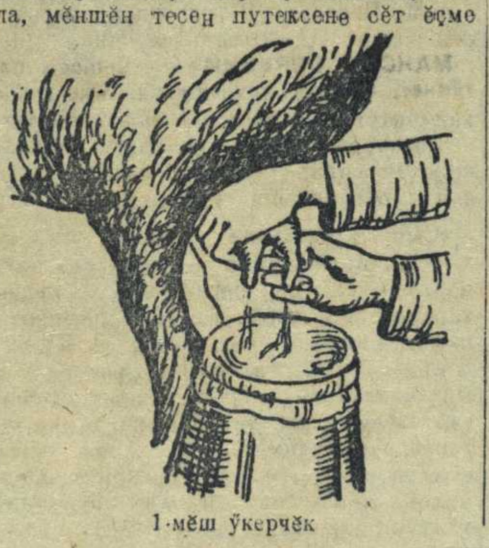

1-мӗш ӳкерчӗк

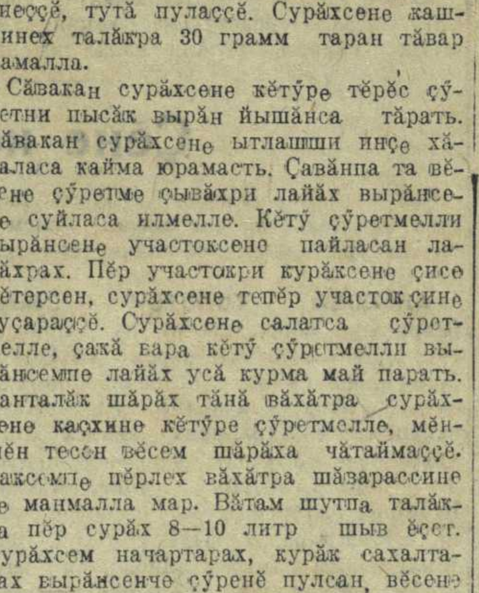

2-мӗш ӳкерчӗк

700—800 грамм сӗт паракан сурӑхсене 0,3 кормовой единица тата 40 грамм белок тытакан апатпа тӑрантарас пулать. Сурӑхсене ирхине, уя кӑлариччен тӑрантарсан аван. Кун пек чухне вӗсем уйри симӗс апата лайӑхрах ҫиеҫҫӗ, тутӑ пулаҫҫӗ. Сурӑхсене кашнинех талӑкра 30 грамм таран тӑвар памалла.

Сӑвакан сурӑхсене кӗтӳре тӗрӗс ҫӳретни пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Сӑвакан сурӑхсене ытлашши инҫе хӑваласа кайма юрамасть. Ҫавӑнпа та вӗсене ҫӳретме ҫывӑхри лайӑх вырӑнсене суйласа илмелле. Кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсене участоксене пайласан лайӑхрах. Пӗр участокри курӑксене ҫисе пӗтерсен, сурӑхсене тепӗр участок ҫине куҫараҫҫӗ. Сурӑхсене салатса ҫӳретмелле, ҫакӑ вара кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсемпе лайӑх усӑ курма май парать. Ҫанталӑк шӑрӑх тӑнӑ вӑхӑтра сурӑхсене каҫхине кӗтӳре ҫӳретмелле, мӗншӗн тесен вӗсем шӑрӑха чӑтаймаҫҫӗ. Ҫаксемпе пӗрлех вӑхӑтра шӑварассине те манмалла мар. Вӑтам шутпа талӑкра пӗр сурӑх 8—10 литр шыв ӗҫет. Сурӑхсем начартарах, курӑк сахалтарах вырӑнсенче ҫӳренӗ пулсан, вӗсене сӑвас умӗн ҫӑлти е юхса выртакан шывпа шӑвармалла. Пӗвесенчи, пӗр вырӑнта тӑракан тата канаври шыва ӗҫтерме юрамасть.

Сурӑхсене ятарласа тунӑ станоксенче сӑваҫҫӗ. Сурӑхсене сӑвасси икӗ сехетрен мала мар пымалла. Сӑвас тӗлӗшпе опыт пур колхозника е колхозницӑна пӗр сурӑх сума 45—48 секунда, опытсӑррисене—пӗр минута кирлӗ. Ҫакна шута илсе пӗр ҫын ҫумне сума 60—80 сурӑх ҫирӗплетсе памалла. Су
рӑхсене талӑкра икӗ хутчен сӑваҫҫ
Кӑнтӑрла уйра ҫӳретнӗ чухне—ирхин
4 сехетрен пуҫласа 6 сехете ҫитиччен
каҫхине—4 сехетрен тытӑнса 6 сехет
ҫитиччен сӑваҫҫӗ. Сурӑхсене уйра ка
хине ҫӳретнӗ чухне—ирхине 2 сехет
рен пуҫласа 4 сехетчен пӗррёмӗш ху
кӑнтӑрла—2 сехетрен тытӑнса 4 сехет
чен иккӗмӗш хут сумалла. Сӑвас в
хӑт, вырӑнти условисене кура, улш
ма та пултарать.

Хӑвӑрт тата сӗте йӑлтах суса илн
питех те кирлӗ. Сӗте пӗтӗмпех сус
илмесен сурӑх сӗт парассине чакарм
тата сурӑх ҫилли чирлеме пултарат

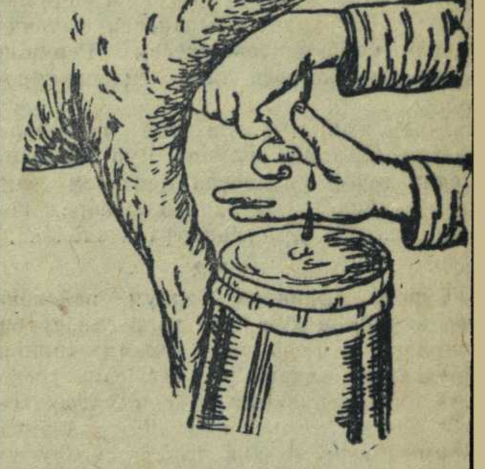

3-мӗш ӳкерчӗк

Сурӑха сӑвас ӗҫре виҫӗ тапхӑр пулат
малтанхи тапхӑр—сӗт пыракан ҫул
ӑсни (раздаивание), иккӗмӗш тапхӑр-
сӗт тӑвасси (выдаивание), виҫҫӗмӗ
тапхӑр—сӗте йӑлтах суса пӗтерни (д
даивание).

Малтанхи тапхӑр тӑрӑх чӗчӗсенче
сума тытӑнаҫҫӗ. Мӗншӗн тесен чӗч
сен вӗҫӗнче сӗт хытса ларать. Ҫак
чухне сӗт сӑваканӗ сулахай аллипе с
рӑх ҫиллине, сылтӑм аллипе чӗчӗсен
тытать, хуҫлатнӑ пуҫ пӳрнипе пусс
аялалла шутарать. (Пӗррёмӗш ӳке
чӗк). Ҫакӑн пек 3—4 хут тумалла. Ч
чӗрен сӗт юхма тытӑнсан, тепӗр ч
чине те ҫавӑн пекех тума тытӑнаҫ
Малтанхи сӗте уйрӑм савӑт-сапа ҫи
илмелле, ыттисемпе хутӑштарма ки
лӗ мар. Мӗншӗн тесен малтанхи с
таса мар пулать, час пӑсӑлать.

Иккӗмӗш тапхӑр тӑрӑх сӗте ҫилли
чен тытса сӑваҫҫӗ. Кун пек чухне и
аллӑпа сурӑх ҫиллине тытаҫҫӗ те ҫӳ
тен аялалла ҫӑмӑллӑн пӑчӑртаҫ
(Иккӗмӗш ӳкерчӗк). Пӗтӗмпех су
илес тесен ҫакӑн пек темиҫе хутч
те тумалла.

Виҫҫӗмӗш тапхӑр тӑрӑх сурӑх ҫи
линчи мӗн пур сӗте суса илеҫҫӗ. Сур
сен чӗччисенче сӗтӗн пӗр пайӗ юла
Ҫакна суса илес тесе сӗт сӑвака
малтанхи тапхӑр тӑрӑхах сулахай а
липе ҫиллине тытать, сылтӑм аллӑн ви
тӑват пӳрнипе черетлентерсе малт
пӗррёмӗш, унтан иккӗмӗш чӗчене ҫӳлт
аялалла чӑмӑртаса, ҫӑмӑллӑн туртат
(Виҫҫӗмӗш ӳкерчӗк). Ҫапла вара юла
ки сӗте суса илет. Ҫакна манмал
мар: кайран суса илнӗ сӗт чи ҫул
сӗт пулса тӑрать.

Сурӑх ҫиллинче сӗт юлнӑ пулса
ӑна иккӗмӗш тапхӑр тӑрӑх су
илеҫҫӗ.

Сӗт сунӑ вӑхӑтра сурӑхсене кӑла
ма, е пуҫран тытса тӑма юрамас
мӗншӗн тесен ун пек тусан сурӑх х
рать, сӗт чакарать. Сурӑхсене пӗч
тенкел ҫине ларса сумалла.

Сӑвас умӗн сӑваканӑн аллисене ӑ
шывпа тата супӑньпе ҫумалла. Ҫа
чашкалах малтан кашни сурӑхӑн ҫи
лине тӗплӗн пӑхмалла, чирлӗ сурӑхс
не уйӑрмалла.

Сӗт сунӑ чухне алла тата сур
ҫиллине сӗтпе йӗпетме юрамасть. Та
савӑт-сапасене икӗ хутлӑ марлӗпе ҫы
малла.

Сунӑ сӗте савӑт-сапаран таса бит
ҫине пушатнӑ чухне сӗте ватӑкӑл
фильтр тата марлӗ витӗр кӑлармал
Суса пӗтернӗ хыҫҫӑнах сӗте унтан пр
дуктсем—брынза тӑвакан заводсе
леҫсе памалла.

Сӑвакан сурӑхсен ҫилли патӗн
ҫӑмӗсене тӑтӑшах касса тӑмалла.

Ҫӗрӗҫ органӗсен тата колхоз пра
ленисен сурӑхсене сӑвакансем хатӗ
леме халех тытӑнмалла. Вӗсене кӗс
сроклӑ курссем витӗр кӑлармалла. Зо
техниксен сурӑхсене сӑвас ӗҫе орган
зацилес тӗлӗшпе колхозсене практ
каллӑ пулӑшу памалла.

Л. ИЛИВАНОВ.
В. ЛАЗАРЕВ.

Чӑваш АССР Наркомземӗн выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетес ӗҫӗн Управленийӗн зоотехникӗсем.

Ура айӗнчи апатпа тӗрӗс усӑ курмалла

Выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерес ӗҫре вӗсене ҫу вӑхӑтӗнче тӗрӗс, зоотехника кӑтартнӑ пек пӑхса усрани пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Пирӗн условире, ӗнесене ҫулталӑкра 70 процента яхӑн ҫу вӑхӑтӗнче сӑваҫҫӗ. Ҫу вӑхӑтӗнче выльӑх-чӗрлӗхсем сӗткенлӗ, таса та симӗс апат (курӑк) ҫисе хӑйсен продуктивлӑхне ӳстереҫҫӗ. Симӗс апатра выльӑха кирлӗ пур йышши япаласем те ҫителӗклӗ. Вӑл апат выльӑх-чӗрлӗхсем чирлессине те сахаллатать.

Ҫакна шута илсе, Ҫӗрпӳ районӗнчи малта пыракан колхозсем выльӑх-чӗрлӗхсене ҫу вӑхӑтӗнче зоотехника кӑтартнӑ пек пӑхма хатӗрленеҫҫӗ.

«Ӗмӗт», «Красный бригадир» тата Ворошилов ячӗпе тӑракан колхозсем, выльӑхсене ҫу вӑхӑтӗнче пӑхассине тӗрӗс организациленипе, ӗнесенчен ҫулсерен сӗт нумай суса илеҫҫӗ, вӗсен ҫамрӑк выльӑхсем те аван ӳсеҫҫӗ. 1940 ҫулта «Ӗмӗт» колхоз ӗнерен 1600 литр, «Красный бригадир» колхоз 1300 литр тата Ворошилов ячӗпе тӑракан колхоз 2054 литр сӗт суса илчӗҫ, вӗсен пӗр ҫамрӑк выльӑх та вилмен. Ҫу вӑхӑтӗнче «Красный бригадир» колхозра хӑшпӗр ӗнесем 14 литр, «Ӗмӗт» колхозра 18 литр тата Ворошилов ячӗпе тӑракан колхозра 23 литр паракан ӗнесем те пулнӑ. Ҫак асӑннӑ колхозсем ӗнесене кӗтӳ кӗтес ӗҫе тӗрӗс йӗркелеҫҫӗ. Выльӑхсене уя кӑлариччен колхозри ветфельдшерпе зоотехник кӗтӗве пӑхса, тӗрӗслесе тухаҫҫӗ, вӗсен чӗрнисене касаҫҫӗ, мӑйракан шӗвӗр вӗҫне татса пуклаклатаҫҫӗ, ҫурӑмӗсенчи нӑрӑсене пӑчӑртаса кӑларса тасатаҫҫӗ тата турттарса чӗрӗ виҫине пӗлеҫҫӗ. Ҫамрӑк выльӑхсене уя кӑлариччен кӗтӳ ҫӳретмелли вырӑнсене те кирлӗ мар япаласенчен тасатса хатӗрлеҫҫӗ.

Выльӑхсене уйра кӗтме майӗпе хӑнӑхтарса пыраҫҫӗ. Малтанхи кун ӗнесем уйра симӗс курӑк ҫинче 4 сехетрен ытла ҫӳремеҫҫӗ. Вӗсене симӗс курӑк ҫине кӑлариччен малтан, ирхине, типӗ апатсем ҫитереҫҫӗ. Выҫӑ хырӑмпа курӑк ҫине ярсан выльӑхсем варвиттине ереҫҫӗ.

Ӗнесенчен ҫу вӑхӑтӗнче сӗт нумай суса илесси вӗсене ҫу каҫиччченех пӗрешкел симӗс апат ҫитерсе усранинчен килет. Иртнӗ ҫулта «Ӗмӗт» колхоз ҫакна шута илсе, ӗнесем валли симӗс конвейер хатӗрлерӗ. Ҫулла, шӑрӑхра, курӑксем типнӗ вӑхӑтра, ҫулса ҫитерме вика акса хӑварчӗ тата кӗркунне, ҫӗр шӑнта пуҫласан ҫитерме выльӑх купӑсти акрӗ. Ҫакӑн пек хатӗрленипе иртнӗ ҫул ӗнесем валли ҫукаҫинех симӗс апат ҫителӗклӗ пулчӗ. Вӗсем кӑҫал та ҫакӑн пекех хатӗрленеҫҫӗ. Ворошилов яч
пе тӑракан колхоз кӑҫал ҫуркун
ҫитерме калча акса турӗ. Вӗс
ӗнесене халех ҫителӗклӗ таран сим
курӑкпа тӑрантарма пуҫларӗҫ. Ҫак
пек пӑхнипе ферма сӗт сумалли ку
ленхи плана 150—160 процент тултар
пырать. «Дочка» ӗне кунсерен 23 ли
сӗт парать.

Ҫу вӑхӑтӗнче те «Ӗмӗт» колхоз
«Красный бригадир» колхозри ӗнесе
виҫшер хут сӑваҫҫӗ. Ворошилов ячӗ
тӑракан колхозра 4-шар хут сӑваҫҫӗ.
Ҫак колхозсенче ҫулла симӗс ап
ҫителӗклӗ пулсан та ӗнесене конце
тратсем ҫитерме пӑрахмаҫҫӗ. Ҫакӑн п
ҫитернипе ӗнесем татах та сӗт хуша
ҫӗ. Ҫуркунне, малтанхи кунсенче, к
рӑк сахалтарах чухне, ҫитерме вӗс
ҫителӗклӗ таран силос хатӗрлесе хун
ӗнесене уйран таврӑнсан силос ҫит
реҫҫӗ.

Ҫулла выльӑхсене тӗрӗс пӑхасси
организацилеме пур колхозсенче те у
ловисем ҫителӗклӗ. Ку тӗлӗшпе мал
пыракан колхозсен опычӗпе у
курни кӑна кирлӗ.

В. ИГНАТЬЕВ.

Райҫӗрӗҫ пайӗн старший зоотехникӗ.

Вӑрҫӑ ӗҫӗсен дневникӗ

Англипе Германи хушшинчи фронтра — авиаци активлӑхӗ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Германи авиацийӗ Англин кӑнтӑр-хӗвеланӑҫ тата кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ ҫыранӗнчи хӑшпӗр портсем ҫине, ҫавӑн пекех тата Шотландин хӗвелтухӑҫ ҫыранӗнчи портсем ҫине бомбӑсем пырса пӑрахнӑ. Ыран июнӗн 17-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Германи бомбардировщикӗсем Англири темиҫе аэродром ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Рейтер агентстви Англи самолечӗсен июнӗн 16-мӗшӗнчи операцийӗсем ҫинчен ҫапла пӗлтерет: Булонь ҫине пырса тапаннӑ вӑхӑтра чугунҫул станцийӗпе пысӑк складсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Июнӗн 16-мӗшӗнче кӑнтӑрла Германипе Голланди ҫыранӗсем патӗнче Англи бомбардировщикӗсем Германи суднисене шыраса тата йӗрлесе ҫӳренӗ.

Ыран июнӗн 17-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Англи авиацийӗ Рейнпа Рур облаҫӗсенчи промышленноҫлӑ центрсем ҫине пырса тапаннӑ. Пуринчен ытларах вӗсем Кельнпа Дюссельдорфа атакӑланӑ.

* * *

Ҫурҫӗр Африкӑра, Соллум районӗнче, виҫҫӗмӗш кун ӗнтӗ хаяр ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, ҫапӑҫусене икӗ енчен те пысӑк вӑйсем хутшӑнаҫҫӗ. Англи командованийӗ кӑларнӑ коммюникере каланӑ тӑрӑх, ҫапӑҫусем Соллум патӗнчен кӑнтӑр тата кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ енче сарӑлса пыраҫҫӗ. Рейтер агентствин Каирти корреспонденчӗ Ливипе Египет фронтӗнчи лару-тӑру пирки ҫапла пӗлтерет: англичансем Капуццо пунктне туртса илнӗ. Англипе Инди чаҫӗсем бронемашинӑсем пулӑшнипе Хальфайа прохочӗн районӗнче Германипе Итали войскисене хирӗҫ атака тунӑ. Хальхи вӑхӑтра Хальфайа патӗнчен хӗвеланӑҫ енчи ыранра ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ.

Сарӑлса кайнӑ вӑрҫӑ ӗҫӗсене ҫапӑҫакан енсен самолечӗсем активлӑн хутшӑнаҫҫӗ. Германипе Итали сводкисенче каланӑ тӑрӑх, Германипе Итали самолечӗсем ҫӗр ҫинчи войскӑсене пулӑшу параҫҫӗ, англичансен мотомеханизированнӑй чаҫӗсем ҫине бомбӑсем пыра-пыра пӑрахаҫҫӗ. Англи авиацийӗ, тенӗ Англи командованийӗ кӑларнӑ коммюникере, нимӗҫсен транспорт колоннисем ҫине, ҫавӑн пекех нимӗҫсемпе итальянецсен Капуццо ҫывӑхӗнчи бронемашинисем ҫине пулеметсенчен пырса пенӗ. Кунсӑр пуҫне Англи самолечӗсем Бенгази, Барди, Дерна тата Эль-Газала ҫине пырса тапаннӑ. Бенгазире бомбӑсем тивнипе калама ҫук вӑйлӑ взрыв пулнӑ тата пушар тухнӑ. Пушар ҫути 140 километртан курӑннӑ.

* * *

Сирире, Рейтер агентствин Каирти корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, англичансем ҫӗршыва шалалла кӗрсе пынӑ май, Франци войскисем противнике хирӗҫ вӑйлӑрах та вӑйлӑрах кӗрешме уҫлаҫҫӗ. Гавас — ОФИ агентствин пӗлтерӗвӗнче каланӑ тӑрӑх, июнӗн 16-мӗшӗнче каҫхине Францин Сирире кӗрешекен войскисем контрнаступлени пуҫланӑ, англичансен ҫурма пушхирлӗ ыранпа иртсе пыракан коммуникаци линийӗсене хӑратса тӑраҫҫӗ.

Франци войскисен контрнаступленийӗ икӗ еннелле—Израшейх-Мескин еннелле тата Сафетран Дамаска каякан ҫул ҫинче Эль-Кунайтра еннелле сарӑлса пырать.

Ҫавӑн пекех Дамаск районӗнче те англичансен наступленийӗн хӑвӑртлӑхӗ чакнӑ. Рейтер агентствин Иерусалимри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, ҫак районра союзниксен чылаях пысӑк вӑйӗсем пухӑнса тӑнӑ. Англин Иерусалимри ҫыннисен представителӗ Сирири фронтсенчи лару-тӑру пирки ҫапла каланӑ: Дамаска кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ енчен сӑртлӑ вырӑн тата улма-ҫырла сачӗсем хӳтлесе тӑраҫҫӗ, вӗсем Англи войскисен операцийӗсене чӑрмантараҫҫӗ.

Ливан ҫыранӗнче, Сайда районӗнче, т малалла корреспондент, Францин лти танкӗсемпе ҫыранри артиллерийӗ Англи войскисене малалла кайма рса тӑраҫҫӗ. Анчах та ҫак районра англичансен ҫар карапӗсем ҫӗр ҫинчи войскӑсене пулӑшаҫҫӗ, французсен ҫыранри укрепленийӗсемпе ҫулӗсем ҫине персе тӑраҫҫӗ. Юнайтед пресс агентствин корреспонденчӗ Виширен пӗлтернӗ тӑрӑх, Англи войскисем Джеззине пунктне туртса илнӗ (Сайда патӗнчен хӗвелтухӑҫ енче).

Июнӗн 16-мӗшӗнче ирхине Бейрут районӗнче Франци ҫар карапӗсемпе Англин икӗ крейсерӗ тата 4 эсминецӗ хушшинче тинӗсри ҫапӑҫу пулса иртнӗ. Юнайтед пресс агентствин Бейрутри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Британи ҫар карапӗсем Бейрут заливне пырса кӗме хӑтланнӑ, анчах вӗсен рӗксӗрех каялла чакмалла пулнӑ.

Июнӗн 17-мӗш. (ТАСС).

Канада вӑрҫа хутшӑнни

ЛОНДОН, июнӗн 17-мӗш. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Канадӑн Англири корпусӗн командующийӗ генерал Макнотон Канада валли радио тӑрӑх сӑмах тухса каланӑ. Хӑйӗн сӑмахӗнче Макнотон ҫапла каланӑ: хальхи вӑхӑтра 250 пин канадец ҫар чаҫӗсенче тӑраҫҫӗ. Ҫак шутран 60 пин нни—Канадӑн Англири ҫар корпусӗнче. Кунсӑр пуҫне, кӑҫалхи ҫул Канада Англине татах тепӗр икӗ дивизи, л шутра бронетанковӑй пӗр дивизи парать. Малалла Макнотон ҫапла калать: Ньюфаундлендра тата Вест-Инди утравӗсем ҫинче те Канада гарнизонӗсем пур. Канада саперӗсем Гибралтар оборонине ҫирӗплетеҫҫӗ. Ҫывӑхри ҫуллӑх хушшинче Канада Англине 300 миллион фунт стерлинг ытла суммӑлӑх ҫар материалӗсемпе тӗрлӗ боеприпассем, ҫавӑн пекех чӗртавар тата ялхуҫалӑх продукчӗсем яма шутлать.

Театр самодеятельноҫӗн республикӑри смотрӗнче Хӗрлӗ Чутай районӗнчи «Коминтерн» колхозри драмкружок «Нарспи» трагедине лартса пачӗ. **Ӳкерчӗк ҫинче:** Нарспи ролӗнче—Р. Трифонова, элекҫӗ хӗрарӑм ролӗнче—З. Архипова.

К. Бабаев фотс-ӳкерчӗкӗ.

Осоавиахимовецсем „ҫапӑҫура“

Штабра ҫӗрӗпех хӗрӳллӗ ӗҫ пынӑ. Ниҫта та хӑйсути ҫук. Анчах учрежденисемпе предприятисем яланхи пекех ӗҫленӗ. Типографинчи рабочисем ҫӗнӗ хаҫат валли материалсем наборланӑ, столовӑйсенче те ҫын туллиех пулнӑ... Урамсенче патрульсем ҫӳренӗ, предприятисемпе учрежденисем патӗнче — хуралсем. ВНОС постисем сывлӑша сӑнаса тӑнӑ.

...Разведка штаба, «противник» вӑрман вӗтлӗхне сывлӑшран десант антарса хӑварни ҫинчен пӗлтерет. Вӑл унта укреплени туса оборонӑна хатӗрленет пулмалла.

Штаб умне отрядсем хӑвӑрт пухӑнаҫҫӗ. Батальон похода тухма хатӗр.

Приказ илнӗ, умри задача паллӑ: «противник» антарса хӑварнӑ десанта ҫавӑрса илсе пӗтерсе хумалла.

Колонна ялтан тухсанах ун ҫине «противникӑн» икӗ самолечӗ вӗҫсе пырса пеме тытӑнать. Зенитчиксем, пулеметчиксем хирӗҫ пеме тытӑнаҫҫӗ, вӗсем сывлӑшри атакӑна сирсе пӑрахаҫҫӗ.

Батальон малалла шӑвать. «Противникӑн» десанчӗ йывӑҫ тӗмисем хушшине тӗплӗн пытанса ларнӑ. Вӑл батальон ҫине вӗҫӗмсӗр персе тӑрать. Наступлени пӗр вӑхӑтлӑха чарӑнать. Унтан каллех малалла.

...«Ҫапӑҫу» темиҫе сехет хушши пырать. Анчах «противникӑн» тӗп вӑйне ҫаплах тупман-ха. Фронт темиҫе километр хушши чӑсӑлать. Сулахай флангра тӑваттӑмӗш рота (командирӗ Никитин юлташ) атакӑна кӗрет. Ун ҫине тӑхлан ҫӑмӑр ҫума тытӑнать. Ротӑн ирӗксӗрех каялла чакмалла пулать.

Наступленири отрядсен тӗп вӑйӗ вӑрман вӗтлӗхне ҫавӑрса илет. Татӑклӑ самант килсе тухать. Атака! «Противник» тӳсеймесӗр вӑрман ӑшнелле чакать. Унтан персе тӑма тытӑнать.

Батальон вӑрман ӑшне кӗрсе каять. Снарядсемпе пулясем пӗтерейменнине штыксемпе вӗҫлеҫҫӗ...

* * *

Ҫӳлте эпир Элӗк районӗнчи осоавиахимовецсен тактикӑллӑ вӗренӗвӗ мӗнле иртни ҫинчен кӗскен ҫырса кӑтартрӑмӑр. Вӑл вӗренӳре 4000 ҫынна яхӑн пулнӑ. Оборонӑрисем те, наступленирисем те пурте колхозниксем, рабочисем, служащисем — Осоавиахим членӗсем. Вӗсем хӑйсен умне лартнӑ задачӑна чыслӑн пурнӑҫларӗҫ. Оборонӑра 300 ҫын пулнӑ, ҫав 300 ҫын 3500 ҫынна хирӗҫ паттӑррӑн «ҫапӑҫрӗҫ». Ҫакна каламалла, чӑн-чӑн вӑрҫӑра пулнӑ пулсан, — наступленири отрядсенчи ҫынсем сахаллӑшӗ чӗрӗ юлнӑ пулӗччӗҫ, темелле.

Наступлени енче пулнӑ осоавиахимовецсем те хӑйсен умне лартнӑ задачӑна аван пурнӑҫларӗҫ. Апла пулсан та, вӗсен командирӗсем енчен йӑнӑшсем ытларах пулчӗҫ. Сӑмахран, тӑваттӑмӗш рота командовани ирӗк памасӑр тата «противникӑн» вӑйне тӗплӗн пӗлмесӗр «ҫапӑҫӑва» кӗнӗ. Наступлени вӑхӑтӗнче вырӑнтан вырӑна пытанмасӑр, ушкӑнпа куҫни пысӑк ҫитменлӗх пулса тӑрать т. ыт.

Пӗтӗмӗшпе илсен, тактикӑллӑ вӗренӳ аван иртрӗ. Вӑл вӗренӳре граждӑн вӑрҫин, Хасан кӳлли патӗнче, белофиннсене хирӗҫ пынӑ ҫапӑҫусен участникӗсем те пулнӑ.

Осоавиахим членӗсем партипе правительство пӗрре чӗнсенех тӑван ҫӗршыва сыхлама пӗр ҫын пек пулса харӑс тухма хатӗр тӑнине кӑтартса пачӗҫ.

ФУТБОЛ

„Медик“—„Буревестник“

Июнӗн 17-мӗшӗнче Шупашкарти «Медик» тата «Буревестник» командисем футбол вӑййипе хулари малти вырӑншӑн тӗл пулса выляреҫ. Вӑйӑ 3:1 шутпа «Медик» команди ҫӗнтернипе пӗтрӗ.

Ҫӗнӗ кӗнекесем

Ҫак кунсенче Чӑваш АССР государство издательстви ҫакнашкал илемлӗ литература кӗнекисене пичетлесе кӑларчӗ:

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ — «Ҫӑкӑр» (Царицына оборонӑлани). Ку повеҫре 1918 ҫулти граждӑн вӑрҫи вӑхӑтӗнчи ҫуркуннепе ҫуллахи чи йывӑр тапхӑрсене ҫырса кӑтартнӑ. Ун чухне оккупантсем Украинӑна ҫавӑрса илнӗ, чехословаксем Совет ҫӗршывӗн центрне Ҫӗпӗртен уйӑрса илнӗ, атаман Краснов, интервентсем пулӑшса пынипе, тӗштырӑллӑ вырӑн — Дон ҫине тапӑнса ӑна ҫавӑрса илнӗ, унтан вара пӗтӗм Атӑл тӑрӑхӗ таврашне туртса илессипе хӑратса тӑнӑ. Чи йывӑр вӑхӑтра тырпуллӑ вырӑна — Царицына тапӑннӑ, интервентсемпе шургвардеецсен вӑйне пӗрлештерсе, Мускав ҫине пӗтӗмӗшле фронтпа тапӑнса пыма май пулса тӑнӑ. Анчах Царицына аркатса тӑкасран ҫӑлса хӑварасси — тӑшмансене Мускав ҫине тапӑнса пымалли ҫула картласа лартассине пӗлтернӗ тата выҫӑ ларас патнех ҫитсе тӑнӑ столицӑна ҫӑкӑр парса тӑма май туса парасси пулса тӑнӑ. Ҫакӑн пек йывӑр самантсенче Царицына геройла хӳтлес ӗҫе Сталин юлташ организацилесе ертсе пынӑ. Ворошилов юлташӑн паттӑр отрячӗсем интервентсене тата шургвардеецсене Царицын патӗнче хаяррӑн ҫапса аркатнӑ. Повеҫӗн тӗп содержанийӗ ҫакӑнта ӗнтӗ.

Ку повеҫе А. Толстой «Граждӑн вӑрҫин историйӗн» редакцийӗ тӑратнӑ документсемпе материалсем тӑрӑх ҫырнӑ. Повеҫре Петроградри рабочисен рольне уҫҫӑн кӑтартса панӑ.

МАКСИМ ГОРЬКИЙ — «Ҫынсем патӗнче». Ҫамрӑк чухнехи вӑхӑтра Горький питех те нумай йывӑрлӑхсене тӳссе ирттернӗ. Унӑн ҫамрӑк вӑхӑтне кивӗ Российӑри самана, тӗксӗм хуласенчи окраинӑсем туртса илнӗ.

«Ҫынсем патӗнче» повеҫе вуланӑ хыҫҫӑн, пирӗн умма вырӑс халӑхӗн портречӗсене пӗр ҫӗре пухнӑ галлерея картини пек курӑнать. Повеҫри персонажӑн списокӗ — хуҫасем, матроссем гимназистсем, актерсем, офицерсем, ыйткалакансем, пӗчӗк чиновниксем, салтаксем т. ыт. те. Горький ҫырнӑ геройсене ӗненмесӗр тӑма ҫук. «Ҫынсем патӗнче» повеҫре Горький хӑй ача чухне кӗнекесем нумай вуланине, хӗнхур, мӑшкӑл тӳснине, мӗн курнине тӗплӗн каласа парать.

М. Горький произведенисене чӑвашла кӑларса пыни шкул ачисемшӗн, ҫамрӑксемшӗн питех те усӑллӑ. Кӗнекене ӑнланмалла чӗлхепе куҫарнӑ.

СУД

ХУЛИГАН

Шутнерпуҫӗнчи (Вӑрмар р.) Кузьма Федоров хулиганла ӗҫсем пӗрре ҫеҫ мар тунӑ. Ҫакӑншӑн ӑна районри халӑх сучӗ виҫӗ ҫула хупмалла тунӑччӗ. Анчах ку наказани хулиганшӑн нимӗн чухлӗ те усӑллӑ пулман: ялта вӑл каллех хулиганла ӗҫсем тума пуҫланӑ.

Иртнӗ ҫулта Федоров, хӑйӗн юлташӗпе—Яковлевпа пӗр пулса Николаева хӗрарӑмӑн пӳрт кантӑкӗсене ҫапса ҫӗмӗрнӗ. Кӑҫалхи февраль уйӑхӗнче Федоров ялти лавка патӗнче К. Сергеева тӗл пулса, ун ҫумне ахальтенех ҫыпҫӑнса намӑс сӑмахсемпе хӑртма пуҫланӑ. Ҫакӑн хыҫҫӑн Сергеев колхоз правленин канцелярине кайнӑ. Сергеев хыҫҫӑн Федоров та канцелярине пырса, Сергеевпа каллех ятлаҫма тытӑннӑ, ҫынсем умӗнче ӑна виҫӗ хутчен пуҫран ҫапнӑ.

Ҫакӑн хыҫҫӑн темиҫе кунтан Федоров каллех хулиганла ӗҫ тунӑ: колхоз правленин канцелярине пырса ним сӑлтавсӑрах Иванова пуҫран ҫапса янӑ, халӑх умӗнче ӑна намӑс сӑмахсемпе вӑрҫнӑ.

Ял ҫыннисем Федорова судпа айӑплама ыйтнӑ.

Майӑн 29-мӗшӗнче Вӑрмар районӗнчи халӑх сучӗ ҫак ӗҫе пӑхса тухса Федоров хулигана пилӗк ҫуллӑха тӗрмене хупмалла тата ларса тухнӑ хыҫҫӑн виҫӗ ҫул хушши суйлав прависӗр хӑвармалла приговор йышӑннӑ.

Халӑх сучӗн тӗрӗс приговорӗпе килӗшмесӗр, Федоров Чӑваш АССР Верховнӑй Судне касаци панӑ. Июнӗн 13-мӗшӗнче Верховнӑй Судӑн кассаци коллегийӗ ҫак ӗҫе пӑхса тухса, халӑх сучӗн приговорне ҫаплипех хӑварнӑ.

М. ПОЛЕТАЕВ.

Театр хыпарӗсем

ҪӖМӖРЛЕ. Чӑвашсен Государство Академи театрӗн вырӑс труппи Ҫӗмӗрлере пӗр уйӑх хушшинче 34 постановка панӑ. Вӑл спектакльсене пурӗ 10 пин ҫынна яхӑн пырса курнӑ. Театр коллективӗ «Неравный брак», «Коварство и любовь», «Мачеха» спектаклисене пысӑк ӑнӑҫлӑхпа лартса панӑ.

Халь театрӑн вырӑс труппи гастроле Улатӑра кайнӑ.

* * *

СӖНТӖР, июнӗн 18-мӗш. Академи театрӗн чӑваш труппи июнӗн 16-мӗшӗнче Сӗнтӗре ҫитнӗ. Унта вӑл «Нарспи» тата «Чакка» пьесӑсене ӑнӑҫлӑн лартса панӑ.

Курма пыракансем Б. Алексеев, А. Ургалкин, Л. Семенов, П. Медиков т. ыт. артистсене хӑйсен ролӗсене лайӑх вылянӑшӑн ӑшшӑн саламланӑ.

Паян театр Сӗнтӗрте Сталинла премии лауреачӗ Крапива ҫырнӑ «Кто смеется последним» комедине лартса парать.

* * *

Ҫак кунсенче чӑвашсен пӗррӗмӗш колхоз театрӗ Шӑхасанта пулчӗ. Вӑл район центрӗнче икӗ кун хушшинче «Сады цветут» комедине тата Шиллерӑн «Коварство и любовь» трагедине чӑвашла лартса пачӗ. Икӗ постановки те ӑнӑҫлӑн иртрӗҫ, артистсем пысӑк пултарулӑхпа выляреҫ. Ҫак постановкӑсенех колхоз театрӗ районри хӑшпӗр колхозсенче лартса панӑ.

А. СОЛОВЬЕВ.

Смотра тивӗҫлипе хакламаҫҫӗ

ЭЛӖК. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**). Ачасен харпӑрхӑй пултарулӑхӗн смотрне ирттерме районри комисси организациленӗ. Вӑл комиссинче ҫутӗҫ пайӗнчен Г. Теплов (комисси председателӗ), комсомол райкомӗнчен И. Васильев юлташсем тӑраҫҫӗ.

Мӗнле пуҫланчӗ-ха вӑл смотр?

Ҫутӗҫ пайӗнчен ачасен харпӑрхӑй пултарулӑхӗн районри смотрӗ июнӗн 11-мӗшӗнче пуҫланасси ҫинчен шкулсене малтанхи кун пӗлтернӗ, ҫакна пула хӑшпӗр шкулсен тепӗр куннех смотра килмелле пулса тӑнӑ. Июнӗн 11-мӗшӗнче смотрта Сормварри, Куракӑш тата Юманлӑх ялӗсенчи шкулсен хутшӑнмалла пулнӑ, вӑл кун Юманлӑх шкулӗнчен кӑна килчӗҫ. Ҫавнашкалах июнӗн 12-мӗшӗнче те тӑватӑ шкултан пӗр шкулӗ кӑна смотра хутшӑнчӗ. Смотра шкулсем хатӗрленмесӗр килеҫҫӗ.

Смотр ирттерме уйӑрнӑ комисси те хӑйӗн ӗҫне тивӗҫлипе туса пымасть. Смотрӑн материалӗсене кашни кун уйрӑм пӗчӗк хут татӑкӗсем ҫине кӑна карандашпа ҫырса пыраҫҫӗ, ун пек вӑл ҫухалма та пултарать.

Смотра 15—20 километрти ялсенчи шкулсенчен пыраҫҫӗ. Ачасем ывӑнса килнӗ хыҫҫӑн сивӗ шыв ӗҫеҫҫӗ.

Ялсенче кино кӑтартас ӗҫ

Ҫак кунсенче колхозсенчи кино-фестиваль пулса иртрӗ. Фестиваль вӑхӑтӗнче Ҫӗрпӳпе Красноармейски районӗсенче 32 ялта, 70 сеанс панӑ. Кинокартинӑсене 3.735 ҫын пырса курнӑ.

Колхозлӑ ялсенчи ӗҫҫыннисем—колхозниксемпе колхозницӑсем, совет интеллигенцийӗ, шкулсенче вӗренекенсем кинокартинӑсене юратса пӑхаҫҫӗ. Пуринчен ытла совет патриочӗсен мухтавлӑ ӗҫӗсене тата ҫар ӗҫӗ ҫинчен кӑтартакан фильмсемпе интересленнине курма пулать. Историллӗ, музыкӑлла-художествӑлла фильмсемпе интересленекенсем те сахал мар. Иккӗмӗш Вӑрманкасси ялсовет исполкомӗн председателӗ Михайлов юлташ ялсоветри пӗтӗм колхозниксен шухӑш-кӑмӑлне палӑртса, ҫапла калать:

— «Партийный билет», «Музыкальная история» кинокартинӑсем кӑмӑла кайрӗҫ... Кун пек картинӑсене малашне те килсе кӑтартсан лайӑх пулӗччӗ...

«Чапаев», «Валерий Чкалов», «Друзья из табора» картинӑсене те фестиваль вӑхӑтӗнче юратса пӑхнӑ. Ҫак картинӑсем пынӑ чухне колхоз клубӗсенче, шкулсенче халӑх нумай пулнӑ. Вырӑнсенчен килекен ҫырусем ҫакна уҫҫӑн ҫирӗплетсе параҫҫӗ.

Ялсенче кино кӑтартнин ӑнӑҫлӑхӗ механиксенчен нумай килет. Ҫакна Ҫӗрпӳ районӗнче ӗҫлекен механиксем Степанов, Петров, Ефимов юлташсем лайӑх ӑнланса илнӗ. Вӗсен ӗҫне нумай колхозсенче пысӑк хак параҫҫӗ.

Т. М.

Массӑпа ҫыхӑнса ӗҫлекен вулав ҫурчӗ

ЕТӖРНЕ. Кӑташри «Пионер» колхоз клубӗнче вулав ҫурчӗ вырнаҫнӑ. Ҫав вулав ҫурчӗн заведующийӗ парти членӗн кандидачӗ С. Сынков юлташ хӑйӗн ӗҫне яланах кӑтартуллӑн туса пырать.

Вулав ҫуртӗнче справкӑсем паракан сӗтел ӗҫлет. Ҫав сӗтел 1940 ҫултанпа 220 ҫынӑн облигацийӗсене тӗрӗслесе тухнӑ, хуҫалӑх ыйтӑвӗсем тӑрӑх 104 ҫынна ответсем, 36 ҫынна тӗрлӗрен адрессем панӑ.

Сынков юлташ вулав ҫуртӗн ӗҫне ялти актива явӑҫтарать. Агитколлективри 16 агитатор ҫураки вӑхӑтӗнче тӑрӑшса ӗҫлерӗҫ, агитаци ӗҫне халӗ те лайӑх туса пыраҫҫӗ.

Вулав ҫурчӗ ҫумӗнче ПВХО, агротехника кружокӗсем ӗҫлеҫҫӗ.

Виҫҫӗмӗш Пятилетка (тӑваттӑмӗш ҫулхи кӑларӑм) Заемне колхозниксемпе единоличниксем хушшинче 19500 тенкӗлӗх вырнаҫтарнӑ. Заемшӑн укҫа пухасси те ӑнӑҫлӑн пулса пырать.

Н. ЦВЕТКОВ.

Ҫум ҫумлаҫҫӗ

ШӐХАСАН. Тури Сурӑмри «Заря» колхозӑн Григорий Панфилов ертсе пыракан бригади кӑҫал ҫуракине 7 кун хушшинче лайӑх пахалӑхпа ирттерчӗ. Ҫур тыррисене майӑн 10-мӗш тӗлне акса пӗтернӗ. Халӗ калчасем тикӗс шӑтса тухрӗҫ. Ҫак кунсенче бригада 4,46 гектар ҫӗрулми лартрӗ, 1,30 гектар кантӑр акрӗ. Ыраш калчисене фекали шывӗпе 9 гектар, кайӑк-кӗшӗк тислӗкӗпе хутӑштарнӑ кӗлпе 10 гектар ҫинче апат парса хӑварчӗҫ. Пӗтӗмпе 37 гектар ҫӗртме сухи тунӑ.

Халӗ бригада хӗрсех уборкӑна хатӗрленме тытӑнчӗ. Е. Алексеевпа П. Корнилов колхозниксем жнейкӑна юсама тытӑннӑ.

Панфилов бригадир хӑй пуҫарнипе ҫумкурӑксене ҫумлама тытӑнчӗҫ. Паянхи куна 17,60 гектар ҫинчи клевера ҫумкурӑксенчен тасатнӑ. Халӗ ытти бригадӑсем те ҫум ҫумлас ӗҫе хутшӑнчӗҫ. Пӗтӗм колхозӗпе 54 гектар ҫинче ҫумкурӑксене ҫумланӑ.

С. СТЕПАНОВ.

Тӳрлетни

«Чӑваш Коммуни» хаҫатӑн кӑҫалхи июнӗн 15-мӗшӗнче тухнӑ номерӗнче фотограф айӑпӗпе пӗр кӳренмелле йӑнӑш кайнӑ. 2-мӗш страницӑри фотоӳкерчӗк айне ҫырнӑ текстра «ВКП(б) Ҫӗрпӳ райкомӗн секретарӗ Д. А. Андреев» тенине «Ҫӗрпӳ райсовет исполкомӗн председателӗ Ф. П. Петров» тесе тӳрлетсе вуламалла.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Программа радиопередач

Ст. РВ—74, в. 943 м., вр. местное. **23 июня.** 20.30 — Концерт-беседа: «Баян». 21.00 — Лекция в помощь изучающим марксизм—ленинизм. Речь тов. Сталина на совещании хозяйственников: «Новая обстановка, новые задачи хозяйственного строительства» (шесть условий победы).

Все передачи — на чув. яз.

ПИРӖН РЕСПУБЛИКӐРИ ЭКРАНСЕМ ҪИНЧЕ
ҪИТЕС КУНСЕНЧЕХ АМЕРИКӐРА ӲКЕРНӖ
„ПЕСНЬ О ЛЮБВИ“
ЯТЛӐ МУЗЫКӐЛЛӐ ХУДОЖЕСТВӐЛЛӐ ҪӖНӖ ФИЛЬМ КӐТАРТМА ПУҪЛАҪҪӖ.

Фильмра паллӑ юрӑҫсем—
Ян Кипур
тата
Глэдис Суорсаут
выляҫҫӗ.

„Парамоунт-фильм“ производстви

„Главкинопрокатӑн“ Чӑваш республикинчи контори кӑларнӑ.

ЧУВАШСКАЯ РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ПОЛИТИКО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНАЯ ШКОЛА
об'являет прием учащихся на I, II и III курсы на 1941—42 учебный год.

Политико-просветительная школа является средним специальным учебным заведением с трехгодичным сроком обучения, готовящим квалифицированных политико-просветительных работников: заведующих и инструкторов районных домов культуры, инспекторов районных отделов народного образования, заведующих избами-читальнями и колхозными клубами.

В политико-просветительную школу принимаются лица в возрасте от 16 до 35 лет, имеющие образование в об'еме неполной средней школы.

Все поступающие в политико-просветительную школу подают заявления с 1 июня по 20 августа на имя директора школы с приложением следующих документов: а) свидетельство о рождении, б) свидетельство об образовании, в) справку врача о состоянии здоровья, г) двух фотокарточек с собственноручной подписью на них.

Поступающие в политико-просветительную школу подвергаются приемным испытаниям в об'еме программы неполной средней школы по следующим предметам: а) русскому языку (письменно и устно), б) математике (письменно и устно), в) географии (устно), г) Конституции СССР (устно), д) родному языку (письменно и устно).

Приемные испытания проводятся с 16 по 26 августа включительно.

Лица, желающие поступить на II и на III курс политпросветшколы, подвергаются испытаниям за предыдущий курс по всем предметам.

Из числа лиц, выдержавших приемные испытания, то-есть получивших оценки по всем предметам не ниже „посредственно“, в первую очередь принимаются лица, имеющие опыт политпросветработы и получившие наиболее высокие оценки.

Отличники НСШ принимаются в политпросветшколу без испытаний с зачислением на стипендию.

Лица, сдавшие испытания в политпросветшколу, на 2/3 оценок „отлично“ и 1/3 „хорошо“, зачисляются на стипендию в размере 200 руб. в месяц и обеспечиваются общежитием.

За обучение в политико-просветительной школе вносится плата в соответствии с установленной платой за обучение в средних специальных учебных заведениях.

Заявления направлять по адресу: гор. Чебоксары, Чувашской АССР, ул. Аптечная, дом № 3, Политпросветшкола, директору.

2—2

ДИРЕКЦИЯ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС

Чувашметровеса системы Наркомместпрома ЧАССР г. Чебоксары на 1 января 1941 года

АКТИВ	Сумма	
	На 1-ое января 1940 г.	На 1-ое января 1941 г.
А. Основные и отвлеченные средства		
Основные средства	72,0	105,1
Отвлеченные средства	9,6	12,9
Отчисление в фонды	—	7,8
Убытки	11,5	—
Всего по группе А.	93,1	125,8
Б. Нормируем. средства (собств. и приравн.)		
Материалы, сырье, топливо и проч.	30,3	3[illegible],3
Готовая продукция, товары и выполненные работы	12,2	27,8
Расходы будущих отчетных периодов		1,7
Всего по группе Б	42,5	61,7
В. Средства в расчетах и прочих активах		
Денежные средства	1,5	22,2
Расчеты	37,6	44,5
Внутренние расчеты, подлежащие возмещ.		1,8
Всего по группе В.	39,1	68,5
БАЛАНС	174,7	259,0

ПАССИВ	Сумма	
	На 1-ое января 1940 г.	На 1-ое января 1941 г.
А.		
Уставной фонд	108,7	120,2
Прибыль	—	65,8
Итого	108,7	186,0
Соцстрах по отчислениям	7,9	0,3
Рабочие и служащие	8,0	11,3
Итого	15,9	11,6
Специальные фонды	—	6,7
Амортизационный фонд	5,1	1,4
Целевое финансирование	0,4	1,7
Расчеты	44,6	51,6
Всего	50,1	61,4
БАЛАНС	174,7	259,7

Результаты хозяйственной деятельности

Убыток		Прибыль	
От списания долгов за истечением исковой давности	3411—96	От реализации	77506—19
От списания безнадежных долгов	5105—91		
Убытки прошлого года	2904—69		
Всего	11793—56	Всего	77506—19
Сальдо прибылей	65782—63	Сальдо убытков	—
БАЛАНС	77506—19	БАЛАНС	77506—19

Управляющий КРУПСКИЙ.
Ст. бухгалтер МАТВЕЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, экономика пайӗн — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, «Ӗҫхӗрарӑмӗ» тата «Хатӗр пул» журналсен — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 2509. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 293. Ф. 6. 53 84 п. л.